26 JUL 1955

No. 29—Vol.-LIII

Friday,
22nd July, 1955

Registered at the G P O as a Newspaper

Price 6d.

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903

True happiness consists not in the multitude of friends, but in their worth and choice.

—Ben Johnson.

—o—

Faith is the strength by which a shattered world shall emerge into the light.

—Helen Keller.

—o—

Help us with the grace of courage, that we may be none of us cast down when we sit lamenting among the ruins of our happiness on our integrity.

—Stevenson.

—o—

None of us can now live in ivory tower nursing our own special brand of prejudice while the storm outside gathers in mounting intensity.

—Vijayalakshmi Pandit.

This Modern Civilisation

(Baba Bharati)

[This severe indictment against modern civilisation was made as early as in 1907. It would be interesting to ask ourselves how it compares today with the passing of time.]

WHAT is this civilisation, anyway? I have lived in four of its chief centres for about five years. During this time I have studied this civilisation with the little light with which my Brahman birth has blessed me. And I must confess that I have been deeply pained by the facts that study has revealed to me. This vaunted civilisation has practically abolished the idea of a human soul, and whatever of it is believed in, by some, is its false shadow. It is daily degrading divine humanity into unashamed animality. It has raised selfishness to a religious creed, Mammon to the throne of God, adulteration to science, falsehood to a fine art. It has turned holy matrimony into a farce, the marriage certificated into waste paper, connubial blessing into a chance of lottery. It has banished all seriousness out of life and made it a mere plaything. Self-seeking its breath, self-will its law, self-conceit its essence, self-deception its philosophy.

It has created artificial wants for man and made him a slave of work to satisfy them; it has made him ever restless within and without, robbed him of leisure—the only friend of high thought. He knows no peace, hence knows not himself or his real object in life. It has made him a breathing, moving, hustling, fighting, spinning machine—ever working, never resting, never knowing even the refreshing rest of a sound sleep. It has made him a bag of live nerves, ever stretched to high tension. He has learned to call licence liberty, breach of society's laws and shirking of responsibilities independence, slavery of one's own wild will freedom. It has deified sensuality, glorified materialism, beautified sin. It has split human societies into atoms, families into units, fighting against each other. It has sapped the foundation of home life and, its trunk severed from its roots, its roof-trees threaten to fall, shaken by each passing breeze.

Its vulgar haste and love of sensation are invading even the realm of religion, which is being classed with fads and crazes. Its boasted scientific inventions have done more harm than good to humanity's best and permanent interests; they serve only the surface life which alone its votaries live and know. It is hinting at love as a microbe, reducing romance to illicit love. It openly proposes the killing of chronic patients and all old people over sixty. Humility is hateful in its estimation, conceit and brute-force constitutes its superior individuality. It has abolished reverence, depth of character, real genius, real poetry, and real philosophy. It is establishing the crime of colour and poverty. Flattery is its juice of life, insincerity the substance of courtesy. Morality is mere sentiment, sentiment mere weakness, constancy and chastity antiquated foolishness. That which affords instant pleasure is of worth, that which involves waiting to be enjoyed is deemed worthless. Gross material enjoyment, in short, is its Heaven of Happiness, its Ideal salvation.

Today, of all days, the joy of giving is uppermost in every heart The best thing to give to your enemy is forgiveness; to an opponent, tolerance; to a friend, your heart; to your child, a good example; to your father, deference; to your mother, conduct that will make her proud of you; to yourself, respect; to all men, charity; and to your loved ones?

Surely a NEW INDIA PROTECTION POLICY, the best of all Gifts.

THE PLEASURE OF GIVING IS YOURS, AND THAT OF SERVING YOU IS OURS.

The New India Assurance Company Limited

Principal Controlling Officers:

Rustomjee (Pty.) Ltd.

140, Queen Street,
DURBAN, NATAL.

NEW NYLON SAREE MATERIALS

JUST ARRIVED

Gold Striped Fancy Nylons 48" 12/6 yd	Real Benares and Jari Gold Georgette Sarees and Borders. Big range in stock.
Spotted Georgettes 45" 4/6 yd.	Georgette Jari Work Sarees All colours. £4-10-0
Two Tone and Rainbow Georgettes 45" All Shades 4/11 yd.	Georgette Sarees Cotton Embroidery £3/15/0
Bordered Georgettes All Shades 45" 3/11 yd.	**CHILDREN'S SCHOOL WEAR** Boys Shirts, Knickers, Blazers, Vests, Socks. Girls Gym Blouses etc. At Reduced Prices.
Embossed Georgettes 45" 5/11 yd.	
Coloured Georgettes 45" 3/11yd.	
BLOUSES Printed Georgette and Bemberg Skippers. Huge range now at clearing Prices.	**CHAMPALS!** Plastic Fancy Tops with Heel Size 3 to 7 18/6 pair
	Also Leather 8/6 & 10/6 pair

Write For Samples: (Not for Rhodesia)

JAYBEE SILK HOUSE

39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

B. I. S. N. Co. Ltd.

S.S. Kampala due 29th July. Sailing 3rd August.

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow Fever innoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Innoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES: DURBAN TO BOMBAY

First Class single without food	£83—10—0
Second " " " "	55—0—0
Third Class Bunk	28—10—0
Muslim Special Food £11—10—0	Ordinary Food £4—17—6
Hindu Special Food £10—3—0	Ordinary Food £4—5—6

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by communication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.

390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.

Tel. Add. "KARAMAT."

INDIAN OPINION

FRIDAY, 22ND JULY, 1955

Mr. Louw's Warning

MR. E. H. LOUW, Minister of Finance and External Affairs, who has just returned from his European tour is reported to have been well received both in Britain and America. People these days believe that money is everything. They think they can even bring heaven on earth with it. They seem to succeed in doing so—whether it is short lived or long lived is a different matter. And so Mr. Eric Louw seems to feel proud that he has charmed both the great countries by the dazzle of those two imposters—gold and diamond. Capitalists of course have no conscience. It has been observed during the two great wars that they were the real war-mongers. They wanted war to continue. Every morning they were cheered when they heard that war was progressing. Their heartbeats almost stopped if there was news that war was about to end. People who have no conscience do not think of higher things in life. Mammon is their God. It would not therefore be surprising if Mr. Louw has succeeded in his mission.

The reports of statements made by Mr. Louw in London and in Washington make painful reading in so far as the non-Europeans are concerned. In London the Minister of Finance and External Affairs is reported by the 'Natal Daily News' correspondent to have said to Press representatives and prominent men in the business and financial world:

"As in New York, I find that businessmen who have some acquintance with South Africa are not influenced by the attempt of certain newspapers and also clerics to whip up public opinion against South Africa.

"In fact most of those with whom I had discussions strongly deprecated the anti-South African campaign.

"In my discussion I stressed the fact that the Union Government had in many different ways shown their desire to co-operate with the United Kingdom—for example, the gold payment agreement; the administration of import control; defence and atomic energy.

"The Union Government's desire to co-operate is much appreciated by members of the United Kingdom Government.

"I further pointed out that it was unfortunate that a section of the Press and others were not prepared to recognise that in South Africa the United Kingdom has a good friend—and incidentally its second best market in the world."

Mr. Louw added: "Our domestic affairs are not the concern of people outside of South Africa."

In Washington Mr. Louw is reported by Sapa-Reuter to have said:

"It is quite out of the question" to give the vote to the Union's non-Europeans on an equal basis with Europeans.

If the non-Europeans were to receive equal political rights, they would control the situation and the Europeans would have to abdicate We are not prepared to abdicate."

The hope of the vast suffering humanity in South Africa lies ultimately in God, but primarily in Britain and America, the two great countries that are capable of wielding their influence over this country. It ought to be brought home to Mr. Louw and his Government by them that money alone does not count in this world and that they are not prepared to sell their souls for a mess of pottage. They should be reminded that those that are fighting today in this country are fighting for nothing more than bare justice—for the right to be treated as self-respecting human-beings. They are not so selfish as to claim this God's land to be their own. They claim that it belongs equally to all those who dwell in it. They claim that they are entitled to equal opportunities to reach the tallest in the country. They claim that it is against the law of God to keep any people suppressed to satisfy the greed and selfishness of a few, which is being done in South Africa today by those who have usurped power unto themselves. Nobody will dare to deprive one of his power so long as he uses it in a just manner. He renounces the right to hold that power as soon as he begins to misuse it. Mr. Louw and his Government should humbly be remined that it does not pay to be proud and inflated by the power they possess. History teaches that eloquently.

"If the non-Europeans were to receive equal political rights, they would control the situation, and the Europeans would have to abdicate. We are not prepared to abdicate." These words uttered by Mr. Louw are boastful. He has instilled into the minds of the non-Europeans what had hitherto never entered into them. They had never dreamt of asking the Europeans to abdicate. But when one insists on not doing a thing the time comes when he is forced to do it. Sir Winston Churchill when he was head of the British Government was adamant in refusing to concede to the people of India their just demands. He was so boastful that he declared that he would not preside over the liquidation of the British Empire. The world knows what has happened. God forbid that the same time may come for the present rulers of South Africa. But the time will surely come, the way they are moving, for them to quit South Africa as the British rulers had to quit India. It is the law of Nature and none can go against it.

A Learned Parsee Visitor

IN Dasturji Nawroze Dinshahji Minocher-Homjee, B.A. of the Bombay University, we have had in Durban a very learned Parsee visitor. The Dasturji was called here from India by Mrs. Jalbhoy Rustomjee to perform her son's wedding ceremony. The small Parsee community in this far off land, cut off entirely, thanks to the harsh, unjust and undemocratic policy of the Government of the Union, from all cultural ties with India, have no priest of their own to perform their religious ceremonies. So they took the opportunity of the presence of the Dasturji to perform smaller ceremonies such as the initiation of their children come o age into the Zoroastrian religion. But the Dasturji's services did not end there. Those who had the opportunity of coming into closer touch with him found that he was not only a high

priest but a learned educationist which was proved to the hilt by the series of interesting and instructive lectures delivered by him in Durban on the Zoroastrian religion, Mahatma Gandhi and other moral and cultural subjects. His simple exposition of the religious ceremonies of the Parsee community was so fascinating even to the Europeans that the South African Broadcasting Corporation took a recording of it and was broadcast throughout the country. How popular the Dasturji's lectures had become was proved by the fact that the halls where he lectured were fully packed. The Gandhi-Tagore Lectureship Trust and the Arabic Study Circle too availed themselves of the opportunity of inviting the Dasturji to address the public under their auspices. The Dasturji's very brief visit was therefore not only beneficial to the Parsee community but to the whole community. All those who have had the privilege of coming in touch with the Dasturji and the thousands who have had the privilege of listening to his learned discourses will regret that his sojourn in this country was all too short; since he departs from here on Sunday by plane for India via Portuguese East Africa, where he has other engagements to fulfil. We have no doubt the Dasturji will carry back with him the grateful appreciation and good wishes not only of the Parsee community but the entire Indian community, particularly of Durban and Johannesburg, who have had the privilege of meeting and hearing him. We wish the Dasturji God Speed.

NOTES AND NEWS

Dr. Friedman's Step C[illegible]ed

"It was regrettable that a man of the calibre of Dr. Bernard Friedman, former M.P. for Hillbrow, should have to be told that he had made a "first-class mistake," Mr. L C. Gay, M P. is reported to have said at a meeting of the Muizenberg branch of the United Party last Monday. He said, "the Coloured vote affected mainly the Cape and it was the prerogative of Cape M Ps to see that there was no weakening or renunciation of the pledges made by the United Party to the Coloured voters The M P s in the 14 Peninsula seats were as conscientious as Dr. Friedman and they were satisfied with the statement on the Coloured vote issued by the United Party. The step Dr. Friedman had taken put people who respected him into a position of having to oppose him much against their will. Dr. Friedman had damaged the Party, albeit unwittingly. Opponents of the United Party had been given a grand opportunity of attacking it."

From the point of view of the non-Europeans, and we have no doubt, of many thinking people among the Europeans, it was not Dr. Friedman but the leader of the United Party who made such a blunder as to cause irreparable damage to the whole United Party. The Party was shattered even before Dr. Freidman took the step under discussion. Their attitude which led Dr. Freedman to act as he did made matters worse. Dr Friedman did what the Cape M.P.'s should have done but failed to do. Dr. Freidman by getting out of the Party has saved himself from the ignominy suffered by the United Party by their own sins.

This Is How Democracy Works In S.A.

Mrs. Jessie McPherson, national chairman of the Labour Party and a former Mayor of Johannesburg has been refused a passport to visit her daughter's family in Britain. So she has had to call her daughter and her two grand children to the Union. Mrs. McPherson told the Press that the only way in which she could now leave South Africa would be to apply for a permit to leave the country permanently. In an open letter to the Minister of Justice, Mr. Swart, Mrs. McPherson said: "I am not a Communist and you have not been able to name me under your Suppression of Communism Act, therefore I have the right to assume that you consider me a criminal ....."The fact that you refuse to give me reasons for your action forces me to the final conclusion that your action against me is because of my political beliefs."

Indian Bus Owners In Danger Of Losing Their Means Of Livelihood

The Indian Bus Owners' Association has objected to the City Council against any proposal that would result in the services of privately owned buses being restricted to the suburbs. In a letter to the Town Clerk, the Association refers to a statement by Councillor H. W. Jackson, chairm of the Works Committee, that the problems of congestion and danger in Durban Streets caused by the increase in the number of privately owned buses has become so serious that the Council will have to take drastic action. Mr. Jackson said that the Minister of Transport would probably be asked to provide additional suburban rail transport serving the city, so that in future privately owned buses would act only as feeder services from suburban stations to outlying residential areas. The Bus Owners' Association says that this action would deprive thousands of non-Europeans of the very essential bus services provided and operated by private owners. The letter says that the Bus Owners' Association has been co-operating with the Town Clerk in tackling congestion and requests that it be given the opportunity of making representations to the City Council before the Minister of Transport is approached.

A Thing That Will Not Please Mr. Eric Louw

An allegation that the Southern Rhodesian Parliament was not "dealing effectively' with Native affairs, which was its main business, was made in the House by the United Rhodesia Party Member for Salisbury North, Mr. Hardwicke Holderness, states the Bulawayo 'Chronicle' dated July 14 Mr. Holderness moved a motion that a reform of the House was necessary to enable it to perform the functions entrusted to it.

He said that most Members of the House "thought" as the representatives of the Europeans and not as the representatives of the nation as a whole. They were letting down the Europeans in Southern Rhodesia who had shown, when voting in favour of Federation, that they were prepared to accept partnership. Instead, the House had carried on in the same old way of being a "white watchdog," and had left the political representation of the Africans mainly to the Native Affairs Department. Mr. Holderness said that to realise an identity of purpose for the people of the country, irrespective of race, was the big and only hope for the future. The electorate had accepted this because the policies of the Union to the south and the Colonial Office to the north were based in one case on distrust of the Native peoples and in the other of the white settlers. He said: "We must step forward in the matter of political representation, based on the common voters' roll basis." If the House was to carry on in the same way as it had done before Federation, then it should be reduced to cut expenditure, for it was doing less than half its previous amount of work.

True Democracy In Gold Coast

Mr. John Hatch, Commonwealth officer of the British Labour Party, who has been on a visit to South and West Africa, told a Press conference before leaving Accra for London that the beginning of democracy now at work in the Gold Coast was a complete contradiction of South Africa's racial philosophy. "Every success the Gold Coast has in the establishment of a true democratic spirit is another nail in the coffin of racial intolerance and discrimination. All failures, weaknesses and unconstitutional actions strengthen the hands of those who preach that the African is an inferior being and will handicap Africans in every part of the continent from achieving equal rights. We of the Labour Party, who started this experiment, wish you every success in your efforts to prove in practice that Africans are as capable as any Europeans in running every aspect of life in their own country, he said.

Albert Schweitzer As Active As Ever

It was reported last week that Dr. Albert Schweitzer was losing his eyesight. We are happy to note that a denial to this, has come from him direct. A Sapa-Reuter's message from Paris dated July 17 states: Dr. Albert Schweitzer will visit Britain, France and Holland during a trip to Europe this summer, the French Press agency reported

from Libreville, French Equatorial Africa. The doctor, philosopher and musician is due at Bordeaux on August 2. Dr. Schweitzer, a 1954 Nobel Prize winner, told the agency he was in perfect health. He denied reports that his sight was going and said it was "normal for a man of 80."

Governor-General Visits Madagascar

His Excellency the Governor-General of the Union, Dr. E. G. Jansen and Mr. Jansen left on Friday, July 15 by the frigate S.A.S. Good Hope for an official visit to Madagascar. This is the first Vice-Regal visit beyond the shores of the Union.

UNITED NATIONS ANNIVERSARY CELEBRATIONS

THE people of India on June 26 joined in world-wide celebrations of the United Nations tenth anniversary.

Prime Minister Nehru, while addressing a mass rally in Warsaw expressed India's hope when he said he wished in the second decade of its existence the great expectations of people from the United Nations would find fulfilment. Mr. Nehru appealed to the nations of the world to make every possible effort to usher in an era of peace. The present time, he said, was not propitious for making such effort. Of late, tensions in the world had relaxed and the international situation had improved. Mr. Nehru said that this opportunity of working for peace must not be missed.

United Nations anniversary celebrations were held in many towns of India. At a function in New Delhi, Dr. Syed Mahmud, Minister in the Ministry of External Affairs, said he saw the future of the United Nations as a great world development authority, building up a happy and new life for the peoples of Asia, Africa and South America. The United Nations must assume leadership in the world of transferring surplus capital and technical skill from one part of the world to another.

In Bombay the United Nations flag flew on many buildings and posters bearing the preamble of the Charter were displayed in several places. A public meeting was organised by a central committee set up by the State Government. Films about activities of specialised agencies of the world organisation were shown at this meeting. Chief Minister Mr. Morarji Desai, who presided, recalled India's contribution to lessening of world tension.

Similar meetings were held in Calcutta, Nagpur, Mysore and several other towns.

Mr. Krishna Menon's Speech

Mr. V. K. Krishna Menon, leader of the Indian delegation and the last of the 60 Government representatives to speak on June 24 at the United Nations tenth anniversary meeting, referred to the forthcoming Big Four talks in Geneva and the possibility of agreement.

"I think it is time we allowed ourselves to display our faith," he said. There is no need to be inhibited. There is no particular courage in refusing to believe. There is no particular glory in mistaking suspicion for caution."

Other countries were entitled to look to the United States and the Soviet Union to join hands in the common interests of humanity, he said, and added: "We only wish them courage, bravery and wisdom in order to make that conference a great success."

Regarding the Bandung conference, Mr. Menon said 'it represented no rivalry to the United Nations. Each party of the delegation agreed upon at Bandung took note of the United Nations "as basic to our thinking." He continued: "It is not without importance that those nations who had been badly treated by the United Nations did not give it back in that kind."

In explanation of this statement, Mr. Menon added that China was a Charter member of the United Nations and said the Charter was as much her's as anybody else's. Ceylon, which was not represented in the United Nations, had paid tribute and expressed her enthusiasm in the Bandung Declaration. One of the first steps to take to strengthen the purposes of the United Nations was to realise that more than half of humanity was not represented in the organisation. "There is China," Mr. Menon asid, "and beyond that more than 20 nations who cannot get in. The Government of India wholeheartedly supports and advocates, in the interests of our organisation, universality of membership. But we hope that in years ahead the present situation will be remedied by inviting in those who now cannot get in and by rectifying representation so that the entire population is represented in this organisation."

On disarmament Mr. Menon said he felt that more progress had been made than ever before. He expressed hope that the General Assembly, when next it met, would be able to persuade the great nations to invite others into their discussions on the subject.

He hoped that in the next ten years colonial peoples, particularly in Africa, who were deprived of their freedom, would become independent peoples in their own right. Instancing a number of countries which, like India, had become independent in the last ten years, Mr. Menon quipped, "If nothing else, we have provided you with a large number of members". Appealing for initiative by the colonial powers in granting independence, Mr. Menon described as an historic event the decision of Britain to declare that the purpose of trusteeship had been completed in regard to British administered Togoland in West Africa.

Speaking in a television programme in San Francisco on June 26, Mr. Krishna Menon said that the families of the eleven American airmen held in China could visit the prisoners without fear of their safety or security. He added that it might ease the situation if they did.

SALT. SALT. SALT.

Immediate delivery any quantity

Coarse No 1 ... 00
Fine " 1 16/6 " " " "
" " 1 14/6 " " " "

Plus empty bag or 1/3 extra for bag. If bags sent to Komkans siding money will be refunded.

Terms: Cheque with order. F.O.R. Komkans Siding

MAHOMED ISMAIL & CO

P.O. Box 33, Bloemhof, Transvaal.

For an antiseptic to fulfil the exacting conditions of obstetric, surgical and medical practice it is not enough that it should kill the germs that are the cause of infection. It must also be safe in use, harmless to the delicate human tissues the germs invade. Such is 'Dettol'

In your own home, whenever infection threatens, learn from the hospitals — rely on Dettol.

DETTOL

THE ANTISEPTIC DOCTORS USE

THE LEGACY OE GANDHI

By Dr. HOMER A. JACK

[Dr. Homer A. Jack, Editor of "The Wit and Wisdom of Gandhi" and other studies of Gandhism, is on a ten-week pilgrimage through India, to visit the persons and places associated with the life of Mahatma Gandhi and to evaluate the legacy of Gandhi in India today. Following is his first article and others will include an interview with Vinoba Bhave, a visit to Sevagram, a talk with "The Frontier Gandhi" in Pakistan, etc.]

Andrews

ONE of my first objectives upon landing in Calcutta, from Burma, was to visit the grave of C. F. Andrews. Today not too many Indians remember this itinerant Angiican who was the bridge between Gandhi and the West and also between Gandhi and Rabindranath Tagore. Andrews and Gandhi first met in South Africa in 1913 and once Gandhi was not allowed to hear Andrews preach in an "Europeans only" church. Andrews did more to show India and its leaders the good qualities of the British than anybody in his generation. To some of us, Andrews is a symbol of how a Westerner can co-operate with the East. For a vivid, moving account of Andrews (and Gandhi and Tagore), one must read the valuable biography published in 1950 by Benarsidas Chaturvedi and Marjorie Sykes.

A taxi-full of leaders of the Brahmo Samaj, a liberal Hindu group, took me to the Lower Circular Road Cemetery in Calcutta and the old keeper showed us Andrews' grave, not far from the entrance and near the street. The simple grave had this wording on four strips of marble: "Charles Freer Andrews, The Friend of the Poor, Known to India as Christ's Faithful Apostle and "Deenabandhu," Born February 12, 1871 and died April 5, 1940. It was late in the morning when we arrived and no more flowers were available for purchase, and so on my last day in Calcutta I revisited the grave, this time alone. For six annas I bought two large bunches of sun-flowers and the vender found an old pot for them. I put the flowers on one corner of the grave in memory of Deenabandu and on behalf of those Westerners who are continuing the work of C. F. Andrews even now that India is free.

Various Signs Of Gandhi

In Calcutta itself, one soon sees various signs of Gandhi. The postage stamps issued by the Government of India shortly after his death are no longer available at the post office, but the street stamp-sellers can furnish them. Souvenir houses usually have ivory or wooden statues of Gandhi, often the only person so honoured unless it be Subhas Chandra Bose. The picture stalls in the markets have several lithographs of Gandhi, one showing him in a number of poses, including his martyrdom in lurid detail. The smaller bookstalls have only an occasional volume by or about Gandhiji—as he is still affectionately called—but the bigger stores now have available the huge volume of photographs published by the Government of India and the recently-published volume, "At the Feet of Mahatma Gandhi," written by Rajendra Prasad, Gandhi's long-time associate and now President of the Republic of India. The eight-volume biography, "Mahatma," is partly out of print, but there is a new 565-page descriptive bibliography of Gandhi, by Jagdish Sharma, compiled as a Ph.D. thesis at the University of Michigan. It is probably true that there are more books about Gandhi than any other man in history except Jesus.

In Calcutta there are evidences of Gandhism in the daily press. For months there has been a Satyagraha campaign of Indians entering Goa in an attempt to wrestle, non-violently, this pocket on the Indian sub-continent from Portuguese domination. Every day there are detailed press accounts of this campaign, although also there are stories of how some Indian groups, including the Communists, call for "police action" against Goa, a euphemism for war. There are other Satyagraha campaigns, one by the Sikhs in East Punjab, shouting slogans in defiance of a ban and demanding a separate Sikhistan province. And where but in Gandhi's India would "forty-seven students of Calcutta National Medical College (go) on hunger-strike as a protest against the dismissal of their teacher of Pharmacology"?

I made one other pilgrimage during my stay in Calcutta. I boarded a train and took the slow, four-hour, 90-mile trip slightly north-west-of-Calcutta to Bolpur, the site of Santiniketan, the school founded by Tagore. It was here that Gandhi transferred his ashram after returning to India from South Africa about forty years ago. It was here that the first session of the World Pacifist Conference was held in 1949.

The school itself, now an international university called Visva-Bharati, was on vacation, but I mainly wanted to see the small huts where Gandhi and Andrews stayed. In the shadow of the fine, two-story house which was Tagore's, were the two huts, at the end of a row of tall trees and orange lilies, and looking much like the thatched homes of millions of poor Indians. The spirit of Gandhi, Andrews, and Tagore may, however, be fading from Santiniketan, although outwardly the school—with its sister institute of rural reconstruction, Sriniketan—may be more prosperous and experimental than ever. There are reports that the Deenabandhu-Bhuvan (The Andrews Memorial Hall for Christian and Western Studies) has somewhat fallen out of favour, although the school of Sino-Indian Studies is soon to have a new buildings, thanks to a recent gift from the Peoples Republic of China. Santiniketan—meaning "the abode of peace"—now supports a unit of the National Cadet Corps, voluntary to be sure, but still military and with heavy social pressures on the students to participate. Even while the World Pacifist Conference was meeting in its sacred precints, Santiniketan planned to introduce military training. And somehow many see no contradiction between this cadet corps and the legacy of Gandhi or Tagore.

'TIMES OF INDIA' ON S.A. RACIAL POLICY

(From Our Own Correspondent)

MOST of the national newspapers have criticised the police raid on the conference called by the African National Congress, South African Indian Congress and other organisations. 'The Times of India' writes: "The brazen manner in which two hundred armed policemen are reported to have surrounded the conference called by the African National Congress, South African Indian Congress and other organisations near Johannesburg, and seized all the documents carried by the delegates, may not shock those who regard the South African Government as a bulwark of the "free world." The rest can only wonder how powers which never tire of swearing by democracy can continue to accept South Africa as an ally despite the avowed racist policies of her Government and the organised terror of a minority regime against an overwhelming majority of her people. The conspiracy of silence only bears witness to a collective crime for which these who accept the South African Government as an honoured member of their club are as responsible as the South African Government. The conspiracy can never succeed in effacing so vast a crime against human rights and values as that of which the South African Government is guilty. Now and then the still, small voice of humanity breaks the silence and conscience stricken with remorse asks how South Africa continues to be tolerated as a member of the Commonwealth, as a British paper has asked recently. The same question in another form can be pertinently addressed to those who see nothing wrong in South Africa's membership of the United Nations when the declared aims of her Government mock at U. N. principles.

It is no use arguing that the apartheid policies are South Africa's own affair and it is up to the non-white people to join together in defence of their rights as best they can. The enormous odds under which the African and Indian people have to struggle make it obligatory on others who believe in human rights to come to their aid...If the racist policies were confined to South Africa the Nationalist Government would have found itself completely isolated long ago. If it has been tolerated so long it is because many other nations including Britain continue to practise apartheid in one form or other in their own colonial territories. In vast areas of East and Central Africa the political and economic rights enjoyed by the African are only a travesty of democracy. For Britain, as for other colonial powers, the fight against racist policies must begin in her own colonies.

R. VITHAL

Bookkeeper, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 213 Macosa House,
Second Floor,
17 Commissioner Street,
Ferreirastown,
Johannesburg. 'Phone 33-1654.

Pakistan News

(From Our Own Correspondent)

Karachi, July 1955.

DESPITE the absence of the Governor-General, whose ill-health has enforced upon him the necessity for a prolonged stay in the United Kingdom, the measures necessary to restore complete constitutional government to Pakistan proceed steadily and the newly convened Constituent Assembly has just begun its deliberations, the outcome of which is, at this moment, quite impossible to foresee.

On the adverse side, there have been distasteful manoeuvres on the part of individuals and groups of individuals to secure election to the new Assembly. These elections were held by the Provincial Legislative Assemblies each of whose members had a single, transferable vote. The number of seats in the new Assembly is divided equally between East Bengal and West Pakistan and provision has for the first time been made for the Tribal Areas and the Frontier states which have eight seats, as yet to be filled.

The differences on the matter of official and independent nominations have led to the splitting off of new groups and to the dismissal of Malik Firon Khan Noon from the office of Chief Minister of the Punjab. Malik Noon formed and independent group of his own and secured five of the seats allotted to the Punlab in the new Assembly. It is said that he will now resign altogether from the Muslim League which organisation has passed resolutions condemning his acts of alleged party indiscipline.

Similarly, in East Bengal, the weak position of the Prime Minister of Pakistan necessitated some obvious manoeuvres in order to ensure h's own election to the Assembly and, surprisingly enough, Mr. Fazlur Rahman, at one time Commerce Minister of Pakistan, was elected in, what he describes as, the capacity of independent Muslim League. These various manoeuvres have attracted the attention of influential newspapers abroad which have uniformedly commented on them in a critical strain, but pehaps it is too much to expect a complete purgation of all the distressing political methods which have combined to bring Pakistan to such difficulties as it now experiences.

The result of all this is that the new Assembly is composed of the Muslim League as the largest single party, but without an overall majority, Mr. A. K. Fazlul Huq's United Front (said to be a good deal less united than is generally asserted) Mr. Suhrawardy's Jinnah Awami League independents such as the Noon group and minority representatives such as the Pakistan National Congress. In these circumstances there is not so sound an element of party stability as seems desirable and the present line-up seems to be that the Muslim League and the Jinnah Awami League propose to work together to keep the present Government in office. At the same time it is strongly rumoured that the price for this is that Mr. Suhrawardy shall become Prime Minister.

On the better side, it cannot be ignored that despite delays and the bickerings of politicians, the plan to convene the Assembly and draft a constitution has gone steadily forward. There is no doubt about the national will and desire to be equipped with a democratic constitution but circumstances, regrettable and reprehensible as regards the individuals responsible for them, have made the process an extremely difficult one. Pakistan has suffered much at the hands of some of its politicians and, it is as well to realise the fact that further time is needed before new and more competent men can emerge to take the place of the rag, tag and bobtail which, by the accident of history, found themselves in positions of eminence.

The opening proceedings of the Assembly were marked by some of the not umfamiliar tactics of Mian Iftikharuddin, whose favourite pose is that of the guardian of democracy, and a great deal of activity outside the House relating to the question of party line up. Several members have given notices regarding bills they propose to introduce and also for the purpose of re-validating some acts of the previous Assembly which are at present without force because they had not been assented to by the Governor-General.

This legislative activity is disheartening to observe. Is it possible that members of the new Assembly do not understand that the prime and indispensable need of the country is a well-conceived constitution followed by general elections?

In passing, it may be remarked, as a matter of some interest, that among the acts which have lost their legal force by reason of the absence of the Governor-General's assent, is the Rawalpindi Conspiracy Act. The result is that the persons who were convicted by reason of its terms are now free men. Among them are the former major-general Akbar Khan and Faiz Ahmed, the former editor of 'The Pakistan Times', both active and intelligent men. In this way, the sensation of 1950, has evaporated and those who were concerned in it are, for the most part, now at liberty and turning once more to their political interests which they are likely to pursue with a certain liveliness.

Despite the exertions of Prince Musaid of Saudi Arabia and Colonel Saadat of Egypt, it has not been possible to find a basis of agreement between Afghanistan and Pakistan with respect to the incidents et Kabul and Jalalabad when the Pakistan flag was insulted and the Pakistan Embassy attacked. These incidents themselves intrinsically serious, are, nevertheless, only the outward and visible signs of a much more dangerous situation.

Ever since the creation of Pakistan, the Afghan Government has looked with covetous eyes on territory beyond its own side of the Durand Line, that is to say, territory which forms part of the Northwest Frontier Province. To conceal these ambitions, Afghanistan supported a movement for the creation of a supposedly independent state for the Pathans, a proposal which, unfortunately, received the support of Khan Abdul Ghaffar Khan, a man who undoubtedly enjoyed a large measure of respect. His support was clearly misconceived inasmuch as the Pakhtoonistan movement was ethnic in its basis, whereas the Pakistan movement was not. Nevertheless, the mischievous consequences of the proposal remained.

The Northwest Frontier Province, by the referendum held in 1947, gave a clear decision in favour of Pakistan and there is no reason to suppose that the people of the province harbour any desire to exchange their present allegiance for that of an alliance with the Afghan Government nor is it possible to believe that the least advantage would accrue to the Pathans were they to concur in such a change.

Nevertheless, it is a lamentable thing that out of these crude aspirations, a dangerous situation should have grown up in what is, notoriously, a sensitive and turbulent area.

Although Mr. Mahomed Ali and Mr. Nehru have had their talks in Delhi, as had been earlier arranged, and although it is intended that they shall again discuss the difficult question of Kashmir, it cannot be said that Pakistan finds ground for any particular satisfaction in the recent conversations. It is true that Mr. Mahomed Ali professed to be satisfied with his discussions and has assured the public that progress was made, but it is nontheless widely felt that even if the discussicns were harmonious, they were also meaningless and that if Pakistan's claims in the Kashmir dispute are not to vanish silently, it will be necessary to resume the case before the Security Council—for what that may be worth.

It is gratifying that in recent months both India and Pakistan have tried to foster an atmosphere of friendliness and it was in such a spirit that meetings, at a somewhat lower level, have recently been held to decide problems arising on questions of evacuee property, trade and the opening of through railway communications in the Punjab between Lahore and Amritsar. These are matters of less consideration than Kashmir, but nevertheless they do something to ameliorate the circumstances of many individuals who have suffered greatly by undue intransigence on both sides with respect to the several matters in dispute.

Pakistan has announced its decision to join the Turco-Iraq Pact, a fact which scarcely arouses surprise, despite the passing of six months before the decision was reached. It is but a logical step in the path which Pakistan has chosen to tread when it formed an alliance with the United States and entered into treaty relations with Turkey. Since Great Britain is also a member of the Pact, the Ministerial Council of Four can now be set up. If Syria, Lebanon, Egypt and Iran were also to join —which is by no means an impossible development, despite Egypt's publicised reluctance—the position would be interesting, not only in the more obvious aspect of forging a defence chain stretching from Bulgaria to Pakistan, but as a broad area of Muslim Unity.

All political comments in this issue except where otherwise indicated by Manilal Gandhi of Phoenix Settlement, Phoenix, Natal.

INDIA LETTER

(From Our Own Correspondent)

Bombay, July 7.

THE Goa Satyagraha has claimed its first victim in Amirchand Gupta who died as a result of the brutalities inflicted on him by the Portuguese police. Shri Gupta who had one of his ears cut off by a Portuguese policeman, was also severely assaulted and thrown across the border while he was unconscious. Other Satyagrahis who accompanied him were also severely assaulted and thrown across the border. The Portuguese brutalities have not cowed down the people. More and more batches are going to Goa. Even the Communist leaders are thinking of going to Goa to offer Satyagraha. The Communists who took up arms against their own Government in Telangana should adopt a non-violent attitude towards a foreign Government seems strange, but that is what is actually happening these days. Every political party except the Congress is participating in the Satyagraha. Instead of aiding the liberation movement, the Congress President has asked all Congressmen to remain aloof from the movement. This attitude of the Congress has been severely criticised by all quarters. The Working Committee of the Congress is meeting on July 23 and Congress must adopt some positive policy before August 15, when a very large number of Satyagrahis will enter Goa. It is necessary that this should be done for several reasons, for the initiative if left to others might well pass into undesirable hands and achieve a climax which neither the Goverment nor the Congress can control. The only way to avoid that eventuality is a more vigorous declaration of purpose and positive action on the part of the Congress and the Government.

Congress circles think that the question of Goa should be tackled as an international issue by the Government. The Government of India is moving in the matter and many foreign Governments who were sympathetic to Portuguese have realised their error and they now support India's stand. Mr. Nehru will meet the Pope and try to convince him of the righteousness of India's stand and obtain his support.

• •

The Kasturba Gandhi National Memorial Trust Fund has spent Rs. 9,246,000 during the last ten years on welfare activities of women and children in rural areas, according to the annual report of the Trust.

The report approved by the executive committee of the Board of Trustees said the Trust has so far trained 1,791 women workers for rural services including 259 midwives. The Trust is conducting seven hospitals including a thirty-bed leprosy hospital, 149 child welfare centres with outdoor dispensaries and 221 general village service centres. It is also managing four homes for displaced women and children.

Besides its own training programme the Trust proposes to train this year 790 trainees on behalf of the Central Social Welfare Board and 20 candidates of the Union Agricultural Ministry. The Trust trained Chief Instructors of Home Schools to be started by different State Governments at a three-week training camp recently.

• •

At the inspiration of Mahatma Gandhi, who first propounded the scheme of basic education, a provision to introduce basic education throughout India was inserted in the Constitution of India. But confusion was prevailing regarding the concept of basic education due to different pronouncements from different quarters.

Now Shri Sriman Narain, chairman of the Standing Committee on basic education and Shri K. G. Saiyidin, additional secretary to the Education Ministry, have issued a joint statement clarifying the concept of basic education. The statement said that the basic scheme envisaged a close integration between the school and the community to make education as well as the children more social-minded and co-operative. A basic school not only helped in cultivating qualities of self-reliance, co-operation and respect for dignity and labour, but also became a vital factor in the creation of dynamic social order.

It will be recalled that at the Avadi session of the Congress, Prime Minister Nehru, moving the resolution on basic education, had said that all existing primary and secondary schools in the country should be converted into basic pattern within ten years.

The statement said that there should be compulsory universal schooling of eight years and the use of the mother tongue as medium of instruction.

Basic education, as conceived and explained by Mahatma Gandhi, essentially an education for life and what is more, education through life. It aims at creating eventually a social order free from exploitation and violence. That is why productive, creative and socially useful work in which all boys and girls may participate, irrespective of any distinction of class or caste, is placed at the very centre of basic education.

The effective teaching of a basic craft thus becomes an essential part of education, as productive work done under proper conditions, not only makes the acquisition of much related knowledge more concrete and realistic but also adds a powerful contribution to the development of personality and character and instils respect and love for all socially useful work. It is also to be clearly understood that the sale of products of craft work will meet some part of the expenditure incurred on running the school or that the products will be used by the school children for getting a mid-day meal or a school uniform or help to provide some of the school furniture and equipment.

As there has been a controversy regarding the position of craft-work in basic schools, it is necessary to state clearly that the fundamental objective of basic education is nothing less than the development of the child's total personality which will include productive efficiency as well. In order to ensure that the teaching of the basic craft is efficient and its educative possibilities are fully realised, we must insist that the articles made should be of good quality, as good as children at that stage of development can make them, socially useful and, if necessary, saleable.

• •

The Central Committee of the Communist Party finished its deliberations in Delhi. Their policy does not seem to have changed much. The leadership of the Communist Party changes after every meeting of the Central Committee. The latest party-boss Shri Ajoy Ghosh, has issued a statement giving in brief the details of the Party's manifesto. He applauds Mr. Nehru for his deeds abroad, but decries him for his attitudes and actions at home. Abroad presumably the Prime Minister is progressive, respecting and befriending the Kremlin leaders, while at home he changes his visage overnight for the mask of a reactionary and bludgeons the swadeshi counterparts of Kremlin into political pulp. No wonder that Shri Ajay Ghosh and his comrades are peeved and puzzled.

In a speech in Parliament made some time ago, Mr. Nehru declared that the Indian Communist Party was the most stupid amongst the Communist parties of the world. Shree Gosh has indignantly repudiated the charge that the Indian Communist Party is subservient to Moscow but added that they have learned lessons from Communist movements in other countries. Even this claim appears to be exaggerated judging from the mildewed thinking of their latest manifesto. According to it, they hope to wrest power from the Congress not before long. The Communists, if they have their own way, would reduce and level down all incomes and suffocate all industrial bandits and other such vermins out of existence. They don't know that even after 35 years of Communist rule, there is a difference of 1 to 30 in the lowest and highest incomes in Russia today. According to Indian correspondents who according Mr. Nehru, there are millionaires in Russia and their wealth can be enjoyed by their children. There is no death duty in Russia. China is maintaining the so-called "industrial bandits" and helping them, whenever necessary, to maintain production at a high level. Indian merchants are still running their business firms in Communist China, but they complain that they cannot make fabulous profits that they used to do before the advent of Communist regime. Still they are making good profits and living luxuriously. Shri Ghosh would like a ceiling on profits of about 2 to 3 per cent. over the bank rate, which is 3½ per cent. Today the industrial concerns or business firms earn less than what Shri Ghosh advocates after payment of taxes. The Communist Party has offered to co-operate with the Congress in the execution of the village development programmes. The Congress is not likely to accept this offer, as that seems to be made with an eye towards the coming general elections. In short, the Party has belied the general expectation that the Communists would change their policy and co-operate wholeheartedly in improving the living conditions of the people of this country.

When the States Reorganisation Commission was appointed it was claimed that its task primarily lay in the South, where unwieldy, conglomerate States cried for a linguistic redrawing of the map of peninsular India. Hyderabad, where four linguistic regions met, was one that invited surgical attention from the Commission. Mysore, the linch-pin of a future Samyukta Karnatak State, was another; bloated Bombay, nursing in its bosom three linguistic regions, was the third. With the separation of Andhra, and the clamour for Karnatak and Kerala States, everyone looked forward to, the speedy disintegration of the Madras State too.

It is ironical, therefore, that the ardour for a linguistic redivision should be cooling off in the South, while in the North, where the linguistic and administrative boundaries generally coincide, the linguistic cry should get shriller. In Punjab the Akalis are pursuing a parochial political goal by raising the linguistic cry. They are offering Satyagraha and more than 3,500 Akalis have been arrested so far. All top Akali leaders were arrested following an armed clash with the police in which many police officers and men were injured. The Punjab Government is determined not to bow to Akali agitation. On the Bihar-Bengal, Bengal-Orissa and Assam-Bengal borders there are fanatics prepared to run at each other's throats in the name of linguism.

While all these developments occur in the North, in South India they seem to be going through a process of "re-thinking." Thus in Hyderabad the forces in favour of the *status quo* are strengthening, with Swami Ramanand Tirth left alone among the Congressmen to keep the linguistic flag flying. Communists are there to support the demand for the disintegration of the State, but they do not count in the present set-up.

The enthusiasm for Greater Andhra, which reached a crescendo after the formation of Andhra State is dwindling. There is, further, a split amongst the protagonists of Vishal (Greater) Andhra with some contending that if the Hyderabad State should be liquidated, then Telangana, the Telugu-speaking region, should be carved into a new State by itself and not merged with Andhra.

Strong efforts are being made by Mysore leaders to keep the State intact. They do not want Samyukta Karnataka. They are talking of two Kannada speaking Karnataka States, the present Mysore State and another State comprising Kannada-speaking territories taken from Madras, Bombay and Hyderabad.

Divided and hopelessly confused are the enthusiasts of Maharashtra State in Bombay and Aikya Kerala in Madras. On second thoughts, Malabar is not keen to merge with Travancore-Cochin, and out of this sentiment has emerged the idea of two Keralas. In the vast Marathi-speaking region overlapping Bombay, Madhya Pradesh and Hyderabad, the Maha Vidarbha movement is spreading confusion and despair among the crusaders for a Maharashtra State.

The States Reorganisation Commission is expected to submit its report to the Government of India by the end of August.

ORIGINAL CORRESPONDENCE.

SERVICES OF THE AFRICANS

THE EDITOR, 'INDIAN OPINION'

SIR,—That the 'Sunday Times' of the 3rd instant expressed through the medium of its sub-leader was no accident but in typical keeping with the traditional mentality of the majority of our white population towards the Africans in this country.

Whatever it actually intended to impress on its readers, that can never obliterate the fact that well over 81,000 Africans volunteered from practically all parts of South Africa and South West Africa during the early stages of the prosecution of World War II and contributed physically, and those who remained at home did so materially and morally to the decisive victory of the Allies over the then formidable Nazi and Fascist War Machine, and in the process well over 1,000 of them lost their precious lives in the battlefields in North Africa and Europe. They made these supreme sacrifices in order to enable South Africa to continue to enjoy freedom and happiness, without fear or let.

In view of this brief and striking but authentic account, I cannot but feel greatly astonished at the 'Sunday Times' feeble memory in that it had to "import" its "facts" all the way from Kenya in order to prove to its readers that the local African would remain loyal to the State during an emergency if he were given military training.

As one of the almost one-hundred thousand Africans who considered it his bounden duty to answer the call of his country during its hour of *dire* need, it behoves me to enlighten the journal—though it used to carry these facts in its own paper at the height of the prosecution of the war—and its readers who may have since conveniently decided to forget as it has done, that Union Africans did not only loyally discharge their duties as soldiers during the last war, but even gained enviable distinctions for both valour and outstanding conduct they manifested in the war theatres. About II M.M.s, B.E.M.s and D.C.M. Awards and decorations were awarded to African soldiers; some were Dispatches and others got the King's Commendation; many more were happy recepients of the Chief of the General Staff "Letter of Recommendation."

So, where does the 'Sunday Times' Mau Mau land fetched evidence fit in regarding the local African's loyalty to his country now? The hudreds of our gallant and brave boys who lie buried in the wastes of the Lybian Desert and European battlefields must have uncomfortably turned in their graves as a result of the 'Sunday Times' sub leading article of July 3.

If the 'Sunday Times' had wished to be sincere in its arguments that the government should make use of the local African man power in the Union Defence Force, it had only to turn the pages of the history of World War II and would have obtained first-hand information regarding the part we Africans played in the defence of our county, rather than the unrealistic attitude it adopted. If it perhaps encountered some difficulty in its search of such information, there are thousands of educated Africans who had joined the army and would have supplied it to the newspaper gratis.

Let us be realistic in our way of going about things and seek the necessary information about anything we hope to write on from the only *true* and *correct* source it may be had.—Yours etc.,

MAKHWENKWE NTLOLA.

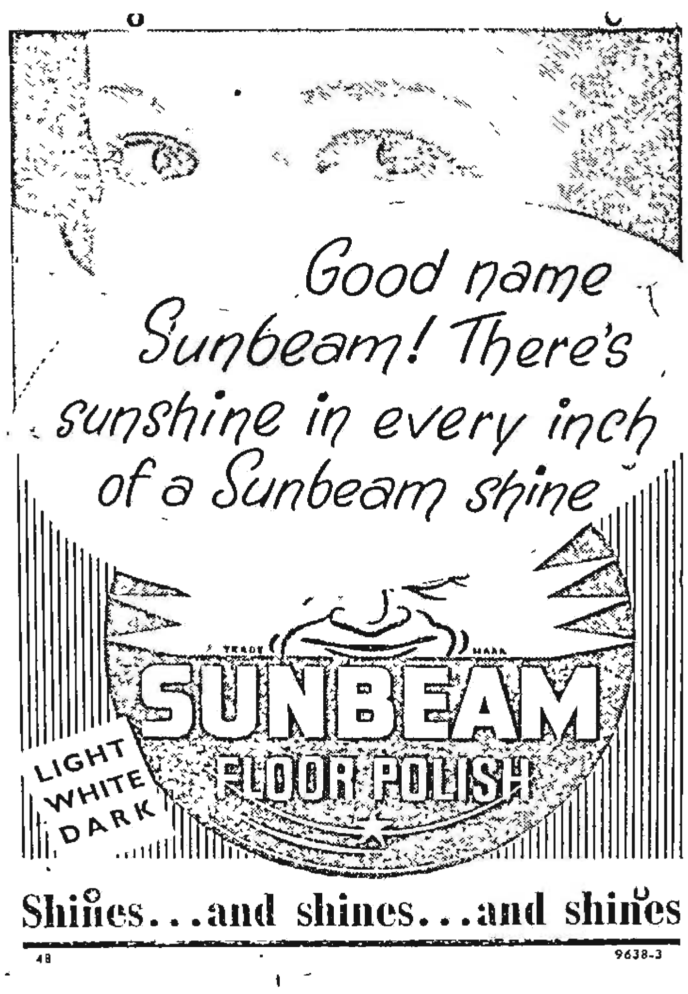

BONES WANTED

We Pay
£7 PER TON
F.O.R. your
Station or Siding

BAGS RETURNED RAILAGE PAID

For Full Particulars write to:

THE
BULLBRAND FERTILIZERS LTD.
SARNIA, NATAL.

Are You a subscriber of
'Indian Opinion'
If not, Why not?

BAGAWAD GITA IN PICTURES

A very fine production giving the whole Gita in attractive pictures with wording in English and Hindi.

Price £5–10–0

A Few Copies Available.

Please order immediately with remittance.

C.O.D. Orders Not Accepted.

Obtainable from:

Indian Opinion,
P. Bag, Durban.

Cuticura
ANTISEPTIC
OINTMENT

FOR SAFETY'S SAKE

A break in the skin is a 'way in' for germs! Apply Cuticura Ointment—quickly. To rapidly restore skin health. To combat infection. To allay soreness, and to keep the injury clean and comfortable while it heals.

FOR CUTS AND SCRATCHES

BOOKS FOR SALE.

Satyagraha In S.A.
—By M. K. Gandhi 15/-

Bapoo's Letters To Ashram Sisters
—By Kaka Kalelkar 2/6

Which Way Lies Hope
—By R. B. Gregg 2/6

A Nation Builder At Work
By Pyarelal 1/6

Why Prohibition
—By Kumarappa 1/-

Obtainable from:
'INDIAN OPINION,'
P/Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

Ramanama—M. K. Gandhi	2	0
An Atheist With Gandhi—Gora G. Rao	2	0
Key to Health—M. K. Gandhi	1	6
A Gandhi Anthology (Book I)—V. G. Desai	1	3
Gandhian Ethics—Benoy Gopal Ray	2	6
Basic Education—M. K. Gandhi	2	6
Bapu's Letters to Mira (1921-48)	7	6
For Pacifists—M. K. Gandhi	2	6
The Educational Philosophy of Mahatma Gandhi —M. S. Patel	8	6
To Women—Amrit Kaur	1	0
Drink, Drugs and Gambling —M. K. Gandhi	5	6
To the Students—M. K. Gandhi	8	6
Unto This Last—M. K. Gandhi	1	0
The Gospel of Selfless Action or The Gita According to Gandhiji (Translation of the Original in Gujarati with an additional introduction and commentary) —Mahadev Desai	8	6

Obtainable From:

Indian Opinion,
P. Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

Diet and Diet Reform—Gandhiji	5	0
Gleanings—Mira	1	6
Selections from Gandhi—N. Bose	10	0
Public Finance and Our Poverty Gandhiji	3	0
Hindu Dharma—Gandhiji	8	0
Bhoodan Yajna	2	0
Sardar Vallabhbhai Patel (Vol.I)—N. D. Parekh	15	0
The Diary of Mahadev Desai—V. G. Desai	12	0

Obtainable from:

C/O INDIAN OPINION,
P. Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

GANDHIANA—D. G. Deshpande—(A Bibliography of Gandhian Literature)	5	0
PILGRIMAGE FOR PEACE—Pyarelal	12	6
TO STUDENTS—M. K. Gandhi	6	0
BAPU—Marry F. Barr	4	0
COMMUNAL UNITY—M. K. Gandhi	25	0
FAMOUS PARSIS	7	6
SEVEN MONTHS WITH GANDHI —Krisnadas	12	6
STORY OF THE BIBLE —S. K. George	6	0
A RIGHTEOUS STRUGGLE —Mahadev Desai	2	8
GANDHIJI AS WE KNOW HIM—Intimate and delightful incidents by various writers	9	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. I.—M. K. Gandhi	15	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. II—M. K. Gandhi	14	0
FROM YERAVDA MANDIR —M. K. Gandhi	1	0
DEHUMANIZATION IN MODERN SOCIETY —Rene Fulop-Miller	1	0

Obtainable from:

"INDIAN OPINION,"

P. Bag. Durban, Natal.

'INDIAN OPINION'

(Founded By Mahatma Gandhi In 1903)

For The Moral, political and Social Advancement Of Indians In South Africa.

Published Every Friday.

Subscription Rates

Payable Always In Advance.

Within the Union	£1 10s. 6d.	Annually
,, ,, ,,	15s. 6d.	Half-yearly
Outside the Union	£1 15s.	Annually
,, ,, ,,	17s. 6d.	Half-yearly

Become a Subscriber and persuade your friends to do likewise.

Apply to—

Manager,

Indian Opinion,

P. Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

WHAT IS WRONG WITH INDIAN ECONOMIC LIFE? —Dr. V. K R. V. Rao	3	0
COTTAGE INDUSTRIES AND THEIR ROLE IN INDIAN ECONOMY—Prof. Rao	2	6
THE DELIVERANCE (A picture of the palpitating life of the joint family)	4	6
INDIAN STATES' PROBLEM (Gandhiji's Writings an Utterances)—M. K. Gandhi	10	0
FOUNDATIONS OF PEACE (Critical study of the conditions which precipitated two world wars—K. T. Shah	15	0
INDIA SPEAKING (Various contributions on economic, political, cultural and social problems of modern India)	15	0
DELHI DIAY—Gandhiji	10	0
MY GANDHI—Dr. John Haynes Holmes	12	6
A SURVEY OF RACE RELATIONS (1934-54)	5	0
A PROPHET OF THE PEOPLE —T. L. Vaswami	3	6
GITA MEDITATIONS —T. L. Vaswani	8	6
KRISHNA STORIES —T. L. Vaswani	7	6
A VISION OF FUTURE INDIA—K. G. Mashruwala	2	0
EMNIENT AMERICANS WHOM INDIA SHOULD KNOW—Jabez T. Sunderland	7	6
SOVIET ATTITUDE TOWARDS CHINA Pacts And Facts—Stanley Powell	5	0
AMONG THE GREAT (Conversation with Romain Rolland, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Rabindranath Tagore and Sri Aurobindo)—Dilip Kumar Roy	23	0
TWO HISTORICAL TRIALS IN RED FORT —An account of the trial of the Officers of the I.N.A.	14	0
WHY CRIPPS FAILED (Documented account from the Indian Nationalist point of view)—M. Subrahmanyan	2	6
GANDHI-JINNAH TALKS (Text of Correspondence and other relevant matter)	2	6
THE STORY OF MY EXPERIMENTS WITH TRUTH —M. K. Gandhi	15	0
CHRISTIAN MISSIONS IN INDIA (Their place in India)—M. K. Gandhi	5	0
TOWARDS NON-VIOLENT SOCIALISM —M. K. Gandhi	5	0
REBUILDING OUR VILLAGES—M. K. Gandhi	3	

Obtainable from:

'Indian Opinion,'

P.Bag, Durban, Natal.

Phone 53. Telegrams 'SOLANKI.'
P.O. Box 208.

Solanki & Co. Ltd.

Merchant & Direct Importers

Extensive range always carried in the following:

Silks, Drapery, Toilets, Perfumes, Curios, Fashion Goods and Jewellery, Wide Range of Indian, Persian and Chinese Carpets.

Stockists of well-known branded Watches.

COPPERBELT PIONEER STORE
Where Quality and Service are Paramount.

Luanshya, Northern Rhodesia.

FOR ...
RUBBER STAMPS AND PRINTING
CONTACT ...
STANDARD PRINTING PRESS

GENERAL PRINTERS AND RUBBER STAMP MAKERS

73 BEATRICE STREET, — DURBAN.
PHONE 61006. TELEGRAPHIC ADDRESS "QUICKPRINT"
P.O. BOX 2782.
ESTABLISHED 1927.

Cable & Tel. Add.: "HARGYAN". Phone 29368.

P. HARGOVAN & CO. (PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

DELHI DIARY
By Gandhiji

This is a collection of Gandhiji's prayer discourses which he delivered during his last stay in Delhi.

Dr. Rajendra Prasad in his foreword says:

"......In these pages one can read the anguish which he (Gandhiji) felt and the superhuman effort which he was making to restore and re-establish human standards of life and conduct amongst us."

Price: 10s.

Obtainable from:
'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANCHESTER TRADING CO. LTD.

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants
&
Direct Importers.

47, Commissioner Street, JOHANNESBURG.

HIND SWARAJ OR INDIAN HOME RULE
By Gandhiji

Gandhiji says regarding it:

"It (the book) teaches the gospel of love in place of that of hate......It pits soul force against brute force. It has gone through several editions and I commend it to those who would care to read it." Written in 1908 it contains in essence Gandhiji's later teachings on various topics.

New Revised Edition with an introductory essay by Mahadeo Desai

Price: 1s. 6d.

Obtainable from:
'Indian Opinion', P. Bag, Durban, Natal.

Printed and Published by Manilal M. Gandhi at Phoenix, Natal.

ઇન્ડિયન ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.

પુસ્તક ૫૩ મું—અંક ૨૯
તા. ૨૫ જુલાઇ, ૧૯૫૫.
છુટક નકલ પેની ૬.
દર શુક્રવારે બહાર પડે છે.

કાયદાનો કેર

[૧૯૦૭માં ગાંધીજીએ 'ઇન્ડિયન ઓપિનિયન'માં એક અગ્રલેખ લખ્યો હતો તે હાલના સમયને લાગુ પડે તે પ્રમાણેના જુજ ફેરફાર સાથે નીચે આપીએ છીએ.]

જો પાર ઉતારે ઔરોંકો,
ઉસકી ભી નાવ ઉતરની હુએ,
જો ગર્ક કરે ફેર ઉસકો ભી,
ય ડબકું ડબકું કરની હુએ.
શમશીર તબર બંદુક સના,
ઔર નસ્તર તીર નહેરની હુએ,
યા જએસી જએસી કરની હુએ,
ફેર વએસી વએસી ભરની હુએ.

આમ કવીએ ગાયું છે. કરણી તેવી ભરણી એમ જગત વિખ્યાત કહેવત છે. આવો જે કાયદો છે તે કંઇ હીંદી કોમને સારૂ બદલાવાનો નથી. કડવીના વેલામાં મોગરો થનારો નથી. ખાખરામાં આંબો નહિ થાય. તેમ દક્ષિણ આફ્રિકાની હીંદી કોમ કરશે કંઇ ને ભરશે બીજું એમ થનાર નથી. મરદાઇ બતાવશે તો મરદોની માફક રહી શકશે. માનને લાયક રહેશે તો માન ભોગવશે........બોલેલું પાળશે, કહેલું કરી દેખાડશે તો તેની શોભા વધશે. પણ જો સ્વાર્થથી કે બીકથી કે બીજા કારણથી પોતાનું પણ મેળશે તો હીંદી કોમના હક દક્ષિણ આફ્રિકામાંથી ગયા સમજવાના છે.

વળી કવી કહે છે કે જેઓ બીજાને પાર ઉતારશે તે પોતે પણ તરશે એ પણ દુનીયાનો—કુદરતનો—કે ઇશ્વરનો કાયદો છે. આ પ્રમાણે બીજાનું કરશું તો આપણું થઇ રહેશે. બાકી તો પક્ષી અને જાનવરો પણ કરે છે માણસમાં અને હેવાનમાં મુખ્ય તફાવત એ છે કે માણસ પરોપકારી પ્રાણી છે. જ્યાં લોકો પ્રજાને સુખે પોતાને સુખી માને છે ત્યાં બધા સુખી રહે છે. જ્યાં સૌ સૌનું ફોડી લે છે ત્યાં સૌનું ફુટી જાય છે. કેમ કે જો ગર્ક કરે ફેર ઉસકોભી ય ડબકું ડબકું કરની હુએ. આ વિચાર ગંભીર છે. અને જો વિચારીને જોશું તો તે ખરો છે: જે માં દુઃખ વેઠી છોકરાને ઉછેરે છે તે મા સરવાળે સુખી થાય છે. કુટુમ્બના એક બીજા એક બીજાનો બોજો ઉઠાવે છે ને પોતાનું જતું કરે છે ત્યાં આખું કુટુમ્બ નભી રહે છે. જમાતના માણસો પોતે દુઃખ વેઠી જમાતને ઉગારે છે ને પોતે ઉગરે છે. તેમ દેશને સારૂ જ્યાં માણસો પીડા ભોગવે છે, મરે છે, ત્યાં તેઓ જીવે છે ને દેશને દીપાવે છે. આવો જે ગૂઢ નિયમ છે તેને તોડી ને કયો માણસ સુખ ભોગવવા માગે છે? આ દાખલાઓ ચોખી રીતે સાબીત કરી આપે છે કે જો દક્ષિણ આફ્રિકાના હીંદીઓ અને સામાન્ય રીતે બીન-ગોરાઓ પોતાના માન-ગૌરવને ખાતર બધાં દુઃખો સહન કરી, આપદાઓ ઉઠાવી, માનવીના જુલમી અન્યાયી અને અનીતી ભરેલા કાયદાને તાબે નહિ થતાં ઇશ્વરનો ડર રાખી તેના કાયદાને અનુસરશે તે જય પામશે; પોતાના બંધન છોડાવશે અને ઇતિહાસમાં પોતાનું નામ અમર કરશે.

*

સ્વમાન આગળ પૈસાની કીંમત નથી

માતાએ પોતાના બધાં ઘરેણાં વેચી દઇને જગદીશચંદ્ર બોઝને ઇંગ્લાંડ મોકલ્યા એટલા એ ગરીબ હતા. ઇંગ્લાંડથી ડીગ્રીઓ સાથે હીંદ આવ્યા બાદ કલકત્તાની પ્રેસીડન્સી કોલેજમાં ભૌતિક વિજ્ઞાનશાસ્ત્રના અધ્યાપક તરીકે રહ્યા. આ કોલેજમાં એ વખતે એવો નીયમ હતો કે સરખી ડીગ્રી ને લાયકાત વાળા છતાં હીંદી અધ્યાપકોને અંગ્રેજ અધ્યાપકો કરતાં અડધો કે બે તૃત્યાંશ જ પગાર મળી શકે. અને જગદીશચંદ્રના કિસ્સામાં તો આ બે ત્રત્યાંશનું પણ અડધું વેતન આપવાનું નક્કી થયું. ગરીબ છતાં સ્વમાની બોઝે આનો સખત પ્રતિકાર કર્યો અને વિરોધરૂપે લાગલાગટ ત્રણ વર્ષ સુધી પોતાના પગારની ચેક પાછી કાઢતા રહ્યા. અંતે કેળવણી વિભાગે એમની નીમણુક સ્થાયી કરી અને પાછલાં ત્રણ વર્ષની રકમ પણ મોકલાવી આપી.

*

લગ્ન પ્રસંગે ભેટ આપવા લાયક પુસ્તકો

—આ મેલમાં આવ્યાં છે—

ઘરની રાણી		૨૩	૬
સંસ્કાર લક્ષ્મી		૨૩	૬
આપણો ઘર સંસાર		૮	૦
શ્રી ગૃહણી મિત્ર		૧૮	૬
શ્રીમદ્ ભગવતી ભાગવત		૩૨	૬
પહેલુ પારણું		૨૩	૬
સંસારની શોભા		૧૧	૬
અનુભવ ઓષધિઓ		૧૩	૬
શીવ મહાપુરાણ ભાગ ૧-૨	૨	૦	૦
મહાભારત વેદવ્યાસકૃત ભાગ ૧-૪	૩	૫	૦

Include Postage and Packing charges.

Obtainable from:

BHARAT MUSIC SALOON

AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorne Streets)

286 Grey Street,

Phone: 26070.

DURBAN.

Phone 22905 Tel. ADD.: "GANDABHAI"

The Home Of INDIAN SWEETMEATS.

G. C. Kapitan & Son

Vegetarian Restaurant

Upcountry customers are requested to send their **POSTAL ORDER** with their orders.

Write For Price List.

બહારગામના ગ્રાહકોને ખાસ સુચના

ઓર્ડર સાથે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલવા મહેરબાની કરવી. મીઠાઇની કીંમત ઉપરાંત નીચે મુજબ પોસ્ટેજ ઉમેરવા વિનંતી છે.

નો. રોડેશીયા શી. ૧-૦ રતલે. સધર્ન રોડેશીયા ૯ પેની રતલે. યુનીયનમાં ૩ પેની રતલે.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો

154 GREY STREET, DURBAN.

Telephone: 20951

177 Grey Street DURBAN.

Bhagat's Vegetarian Lounge

(Prop: G. L. BHAGAT)

Ghee Sweetmeat Specialists

Receptions and Wedding Parties Catered For

ટેલીફોન: ૨૦૯૫૧

૧૭૭ ગ્રે સ્ટ્રીટ ડરબન.

ભગત્સ વેજીટેરીયન લાઉંજ

(પ્રોપ્રાયટર: જી. એલ. ભગત)

ઘીની મીઠાઈઓના સ્પેશ્યલીસ્ટ

મેળાવડાઓ, લગ્ન પ્રસંગોએ અમે મીઠાઇઓ પુરી પાડીએ છીએ.

"ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન"

શુક્રવાર તા. ૨૨ જુલાઇ, ૧૯૫૫.

મી. લોની ચેતવણી

નાણા અને પરદેશ ખાતાંના પ્રધાન મી. ઈ. એચ. લો જેઓ હમણાજ યુરોપની મુસાફરીએથી પાછાં યુનીયનમાં પધાર્યા છે તેમને બ્રીટન અને અમેરીકામાં વધાવી લેવામાં આવ્યા હોવાનું જણાવાય છે. આજે તો લોકો પૈસો એટલે બધુંજ એમ સમજે છે. તેનાથી તેઓ સ્વર્ગને પણ પૃથ્વી ઉપર ઉતારી શકે એમ માને છે. તેમ કરવામાં તેઓ સફળતા પણ મેળવે છે, પછી તે દીર્ઘકાળની હોય કે ક્ષણિક એ જુદો સવાલ છે. એટલે મી. લોને પણ ગર્વ આવી ગયેલો જણાય છે કે સુવર્ણ અને હીરા એ બે શયતાનો વડે તેઓ એ બન્ને મહાન દેશોને આંજી દઈ શકયા છે.

મૂડીવાદીઓને અંતઃકરણ હોતું નથી. ગત બે વિશ્વયુદ્ધો દરમીયાન જોઇ શકાયું છે કે ખરા યુદ્ધ જગાડનાર તો તેઓજ હતા. યુદ્ધ ચાલુ રહે એ પણ તેઓજ ઇચ્છતા હતા. દરોજ સવારે યુદ્ધ આગળ વધી રહ્યું હોવાના ખબરથી તેઓ રાચતા હતા અને શાંત પડયાના ખબરથી તેઓની છાંતી લગભગ બેસી જતી હતી. જેઓને અંતઃકરણ નથી તેઓ જીવનની બધારે ઉચ્ચ વસ્તુઓનો વિચાર કરી શકતા નથી. પૈસાનેજ પરમેશ્વર માને છે. એટલે મી. લો પોતાના મીશનમાં સફળ થયા હોય તો તેમાં નવાઈ જેવું કશું નથી.

મી. લોએ લંડનમાં અને વોશીંગટનમાં કરેલાં કથનના હેવાલ બીન-ગોરાઓને લાગે વળગે છે તેટલે દરજ્જે દુઃખજનક છે. 'નાટાલ ડેલી ન્યુઝ'ના ખબરપત્રીના જણાવવા મુજબ લંડનમાં નાણા અને પરદેશ ખાતાના પ્રધાને પત્રકારોના પ્રતિનિધિઓ અને અગ્રગણ્ય વેપારીઓ અને મુડીવાદીઓને કહ્યું હતું કેઃ

"જેમ ન્યુયોર્કમાં તેમ અહીં પણ હું જોઉં છું કે જે વેપારીઓને દક્ષિણ આફ્રિકાનો કંઇક પરિચય થયો છે તેઓને અમુક અખબારો અને પાદરીઓ દક્ષિણ આફ્રિકાની વિરૂદ્ધ લોકમત ઉશ્કેરી રહ્યા છે તેની કશી અસર નથી થઇ. હકીકતમાં જેઓની સાથે મારે ચર્ચાઓ થએલી છે તેઓમાંના ઘણા ખરાએ દક્ષિણ આફ્રિકા વિરૂદ્ધના પ્રચારને વખોડી કાઢયો હતો. મારી ચર્ચાઓમાં મેં એ હકીકત ઉપર ભાર મુકયો હતો કે યુનીયન સરકારે જુદી જુદી અનેક રીતે યુનાઇટેડ કીંગડમ સાથે સહકાર કરવાની પોતાની ઇચ્છા વ્યકત કરેલી છે—દાખલા તરીકે સોનાથી નાણા ચુકવવાના કરાર, આયાત ઉપરના કન્ટ્રોલનો વહીવટ, સંરક્ષણ અને અણુ શકિતના સવાલો.

"યુનીયન સરકારની સહકાર આપવાની ઇચ્છાની યુનાઇટેડ કીંગડમની સરકારે ઘણીજ કદર કરી છે.

"મેં વધુમાં જણાવ્યું હતું કે એ શોચનીય છે કે અખબારો અને કેટલાક અન્ય લોકો એ વસ્તુ સમજવા માગતા નથી કે દક્ષિણ આફ્રીકા યુનાઇટેડ કીંગડમનું ખરૂં મીત્ર છે અને અનાયાસે દુનીયામાં તેની બીજા નંબરની સારામાં સારી બજાર છે." મી. લોએ વધુમાં ઉમેર્યું કે: "અમારી ખાનગી બાબતો સાથે દક્ષિણ આફ્રિકાની બહારના લોકોને કશી નિસ્બત નથી."

વોશીંગટનમાં સાપા-રોયટરના જણાવવા મુજબ મી. લોએ કહ્યું હતું કે:

"યુનીયનના બીન-ગોરાઓને યુરોપીયનોના સમાન ધોરણે રાજકીય હકો આપવામાં આવે તો તેઓ પરિસ્થિતિપર અંકુશ ધરાવતા થશે અને યુરોપીયનોને ગાદી છોડવી પડશે. અમે ગાદી છોડવા તઇયાર નથી."

દક્ષિણ આફ્રિકાની વિશાળ પીડીત પ્રજાની અંતિમ આશા તો અલબત ઈશ્વર ઉપરજ છે પરંતુ પ્રથમ આશા બ્રીટન અને અમેરીકા એ બે મહાન દેશોપર છે, કે જે આ દેશપર પોતાની વગ ચલાવવાને શકિતમાન છે. મી. લોને અને તેમની સરકારને તેઓ તરફથી ઠસાવવામાં આવવું જોઇએ કે દુનીયામાં પૈસો એકલોજ કામનો નથી અને પૈસાને ખાતર તેઓ પોતાનો આત્મા વેચી દેવાને તઇયાર નથી. તેઓને યાદ આપવું જોઇએ કે આ દેશમાં આજે જેઓ લડી રહ્યા છે તેઓ કેવળ ન્યાય—સ્વમાન પ્રિય માનવીઓ તરીકેના વર્તાવ–સિવાય બીજું કશું માંગતા નથી. તેઓ એવા સ્વાર્થી નથી કે આ ઇશ્વરની ભૂમીને પોતાનીજ હોવાનો દાવો કરે. તેઓ દાવો કરે છે કે આ ભૂમી તેમાં વસી રહેલા લોકોની સમાન ભુમી છે. તેઓ દાવો કરે છે કે આ દેશના સૌથી ઉંચામાં ઉંચાની ટોચે ચઢવાની તેઓને સમાન તકો મળવી જોઇએ. તેઓ દાવો કરે છે કે, થોડાના અતિ લોભ અને સ્વાર્થને પોષવાને ખાતર કોઈ પણ લોકોને દબાયેલા રાખવા, કે જે આ દેશમાં આજે જેઓ પોતાના હાથમાં સત્તા રાખી બેઠલા છે તેઓ તરફથી બની રહ્યું છે, એ ઇશ્વરના કાયદાની વિરૂદ્ધ છે. જે પોતાના હાથમાં રહેલી સત્તાનો ન્યાયથી ઉપયોગ કરતો હોય તેની પાસેથી કોઇ એ સત્તા ઝુંટવી લેવાની હીંમત નહિ કરે. પરંતુ એ સત્તાનો જે દુરૂપયોગ કરશે તેણે તે ભોગવવાનો હક ત્યજી દેવો પડશે. મી. લો અને તેમની સરકારને નમ્રપણે યાદ આપવું જોઇએ કે ગર્વીષ્ટ બનવું અને પોતાના હાથમાં રહેલી સત્તાના મદમાં ફુલાઇ જવું પોસાતું નથી. ઈતિહાસ એ ઘણીજ સારી રીતે શીખવે છે.

"બીન-ગોરાઓને જો સમાન રાજકીય હકો આપવામાં આવે તો તેઓ પરિસ્થિતિપર અંકુશ ચલાવતા થઈ જશે અને યુરોપીયનોને ગાદી છોડવી પડશે. અમે ગાદી છોડવા તઇયાર નથી." મી. લોએ ઉચ્ચારેલા આ શબ્દો ગર્વથી ભરેલા છે. તેમ કહીને જે વસ્તુ આજ સુધી બીન-ગોરાઓના મગજમાં નહોતી એ તેમણે તેઓના મગજમાં ઉતારી છે. યુરોપીયનોને ગાદી છોડવાનું કહેવાનું તેઓને સ્વપ્ને પણ નહોતું સુજયું. પરંતુ અમુક વસ્તુ નહિ કરવાની જયારે કોઇ હઠ લઇ બેસે છે ત્યારે એવો વખત આવી લાગે છે કે જયારે તેને તે કરવાની ફરજ પડે છે. સર વીનસ્ટન ચર્ચીલ જયારે બ્રીટીશ સરકારના મુખી હતા ત્યારે હીંદની ન્યાયી માગણી એ નામંજુર કરવાની તેમણે હઠ લીધી હતી. તેમને એટલો ગર્વ આવી ગયો હતો કે એવું જાહેર કર્યું હતું કે, બ્રીટીશ સામ્રાજયની નાદારી તેમના અમલમાં નહિ થાય. પરિણામ શું આવ્યું એ દુનીયા જાણે છે. દક્ષિણ આફ્રિકાના હાલના રાજયકર્તાઓને માટે ઇશ્વર એવો દિવસ ન લાવે. પરંતુ જે માર્ગે તેઓ જઈ રહ્યા છે તે જોતાં તો બ્રીટીશ રાજયકર્તાઓને જેમ હીંદ છોડવું પડયું તેમ તેઓને દક્ષિણ આફ્રિકા છોડવાનો જરૂર વખત આવશેજ. એ કુદરતનો કાયદો છે અને કોઇ તેની વિરૂદ્ધ જઇ શકતું નથી.

વિદ્વાન પારસી મહેમાન

દસ્તુરજી નવરોઝ દીનશાહજી મેનોચેર-હોમજી જેઓ મુંબઇની યુનીવર્સીટીના બી. એ. છે તેઓમાં ડરબનને એક ઘણા વિદ્વાન પારસી મહેમાન સાંપડેલા છે. દસ્તુરજીને શ્રીમતી જાલભાઇ રૂસ્તમજી તરફથી પોતાના સુપુત્રના લગ્નની ક્રીયા કરવા હીંદથી બોલાવવામાં આવ્યા હતા. યુનીયન સરકારની જુલમી, અન્યાયી અને અલોકશાહી નીતીના કારણે, હીંદ સાથેના સાંસ્કૃતિક સંબંધથી સાવ કપાઇ ગયેલી આ દુર દેશમાં વસેલી નાની પારસી કોમ, જેને પોતાની ધાર્મીક ક્રીયાઓ કરવાને કોઇ ધર્મગુરૂ નથી, તેણે પોતાના ઉમરે પહોંચેલાં બાળકોની નવજોત વિગેરે નાની ક્રીયાઓ કરાવી લેવા દસ્તુરજીની હાજરીનો લાભ લીધો હતો. પરંતુ દસ્તુરજીની સેવાઓ એટલેથી પુરી નહિ થઇ. જેઓને તેમના નિકટ સમાગમમાં આવવાનો લાભ મળ્યો તેઓએ જોયું કે દસ્તુરજી માત્ર ધર્મ ગુરૂજ નથી પરંતુ એક વિદ્વાન કેળવણીકાર છે. અને ભક્તિ, જ્ઞાન, જરથોસ્થ પયગમ્બર, જરથોસ્થ ગાથાઓ, મહાત્મા ગાંધીજીના વિચારો વિગેરે પર તેમણે આપેલાં રસીક અને મનનીય વ્યાખ્યાનોથી એ સંપુર્ણપણે સિદ્ધ થયું હતું. પારસી કોમની ધાર્મીક ક્રીયાઓના

દસ્તુરજીએ સાદી અને સરળ ભાષામાં સમજાવેલા અર્થથી અંગ્રેજો પણ એટલા મુગ્ધ થયા કે સાઉથ આફ્રિકન બ્રોડ કાસ્ટીંગ કોરપોરેશને તેનું રેકોર્ડીંગ કરી તે દેશભરમાં બ્રોડકાસ્ટ કર્યો હતો. દસ્તુરજીના વ્યાખ્યાનો કેટલાં લોક પ્રિય હતાં એ જે હોલમાં તેઓ વ્યાખ્યાન આપતા હતા એ હોલ કેટલો ચીકાર ભરાઇ જતો હતો એ પરથી સિદ્ધ થતું હતું. ગાંધી ટાગોર લેકચરશીપ ટ્રસ્ટ અને એરબીક સરકલે પણ પોતાના આશરા હેઠળ વ્યાખ્યાનો આપવા દસ્તુરજીને આમંત્રણ આપી જનતાને તેઓને સાંભળવાની વધુ તક આપી હતી.

એટલે દસ્તુરજીની ઘણીજ ટુંક મુલાકાત માત્ર પારસી કોમનેજ લાભદાયી નથી નીવડી પરંતુ આખા દેશને લાભદાયી નીવડી છે. જે સઘળાઓને દસ્તુરજીના સમાગમમાં આવવાનો લાભ મળેલો છે તેમજ જે હજારો લોકોને તેમના બોધદાયક વ્યાખ્યાનો સાંભળવાનો લાભ મળેલો છે તેઓને દસ્તુરજીની ઘણીજ ટુંકી મુલાકાતથી ખેદ થયા વિના નહિ રહે. કારણ તેઓ રવીવારે સાંજે જોહાનીસબર્ગ થઇ, પોરચુગીઝ ઇસ્ટ આફ્રિકા જ્યાં તેમને કેટલીક રોકાણ થવા ની છે, ત્યાંથી હીંદ જવા રસ્તેનથી વિદાય થનાર છે. અમારી ખાત્રી છે કે દસ્તુરજી આ દેશની માત્ર પારસી કોમનીજ નહિ પરંતુ સમસ્ત હીંદી કોમની અને ખાસ કરી ડરબનની અને જોહાનીસબર્ગની હીંદી કોમ, જેને તેમની મુલાકાતનો અને તેમને સાંભળવા નો વધારે લાભ મળેલો છે, તેની ઉંડા આભારની લાગણી તેમજ શુભ દુવાઓ પોતાની સાથે લઇ જશે. અમે દસ્તુરજીને સફળ સફર ઇચ્છીએ છીએ.

નોંધ અને સમાચાર

દ. આ.માં લોકશાહીનો નમુનો

જોહાનીસબર્ગના એક વખત મેયર અને લેબર પાર્ટીના નેશનલ ચેરમેન, મીસીસ જેસી મેકફરસનને બ્રીટનમાં પોતાની દીકરી અને તેનાં છોકરાંઓને મળવા જવા પાસપોર્ટ આપવામાં આવ્યો નથી. આથી તેમને પોતાની દીકરી અને છોકરાંઓને અહિ બોલાવવા પડયાં છે. મીસીસ મેકફરસને અખબારને જણાવ્યું છે કે હવે દક્ષિણ આફ્રિકામાંથી મારાથી એકજ રીતે જઇ શકાય અને તે એ કે આ દેશ કાયમને માટે છોડી જવાને પરમીટની અરજી કરવી. ન્યાય ખાતાના પ્રધાન મી. સ્વાર્ટને લખેલા ખુલ્લા પત્રમાં મીસીસ મેકફરસને જણાવ્યું છે કેઃ "હું કોમ્યુનીસ્ટ નથી અને તમારા સપ્રેશન ઓફ કોમ્યુનીઝમ એકટની રૂએ તમારી કાળી ટીપમાં મારૂં નામ તમે દાખલ કરી શકયા નથી. આથી હું માની લઉં છું કે તમે મને ગુનેગાર લેખો છો. તમારાં પગલાંનું તમે કશું કારણ નથી આપતા એ પરથી એકજ નિર્ણય ઉપર આવ્યા વિના મને છુટકો નથી કે મારી સામેનું તમારૂં પગલું મારી રાજદ્વારી માન્યતા ના કારણે લેવાયું છે."

ડૉ. ફ્રીડમેનના પગલાંની ટીકા

યુનાઇટેડ પાર્ટીની ગ્યુઝનબર્ગ બ્રાંચ ની મીટીંગમાં ભાષણ કરતાં મી. એલ સી. ગે, એમ. પી. એ ગયા સોમવારે કહ્યું હતું કેઃ

"હીલબ્રો ખાતેના માજી એમ. પી. ડૉ. બરનાર્ડ ફ્રીડમેન જેવા માણસ ને એમ કહેવું પડે કે તેમણે પહેલા નંબરની ભૂલ કરેલી છે એ અત્યંત શોચનીય છે. (યુનાઇટેડ પાર્ટી જો સત્તામાં આવે તો કલર્ડ જુદાં મત પત્રકપર મુકવાનું નેશનલીસ્ટ સરકાર જે પગલું લઇ રહી છે તે સુધારીને ફરી પાછા સામાન્ય મત પત્રક ઉપર મુકશે કે નહિ તેનો યુનાઇટેડ પાર્ટી ના લીડર મી. જે. જી. એન. સ્ટ્રાઉસે હા અથવા ના નો ચોખ્ખો જવાબ આપવો જોઇતો હતો તે નહિ આપતાં ગોળગોળ બોલ્યા હતા તેની સામે વિરોધ કર્યો હતો જેના પરિણામે તેમને યુનાઇટેડ પાર્ટીમાંથી બાતલ કરવામાં આવ્યા છે.) મી. ગેએ કહ્યું કે કલર્ડોનો વોટ માત્ર કેપનેજ લાગુ પડતો હતો. કલર્ડ વોટરોને યુનાઇટેડ પાર્ટી તરફથી આપવામાં આવેલા કંઇ પણ વચન નો ભંગ ન થાય એ જોવાનું કામ પહેલું કેપના એમ. પી. ઓનું હતું. કેપના ૧૪ એમ. પી. ઓ. ડૉ. ફ્રીડમેનના જેટલીજ કાળજી ધરાવતા હતા અને કલર્ડ વોટ ઉપર યુનાઇટેડ પાર્ટીએ કરેલાં નિવેદનથી તેમને સંતોષ થયો હતો. ડૉ. ફ્રીડમેને લીધેલાં પગલાંથી તેમના તરફ માન ધરાવનારા લોકોને તેમણે ન છુટકે તેમનો વિરોધ કરવાની કફોડી સ્થિતિ માં મુકી દીધા હતા. ડૉ. ફ્રીડમેને ભલે અણજાણપણે પણ પાર્ટીને નુકસાન કર્યું હતું. યુનાઇટેડ પાર્ટીના વિરોધીઓને તેના પર હુમલો કરવાની તેમણે સારામાં સારી તક આપી હતી."

બીન ગોરાઓની દ્રષ્ટિથી તેમજ અમારી ખાત્રી છે કે ઘણા વિચારવાન યુરોપીયનોની દ્રષ્ટિથી પણ પહેલાં નંબરની ભૂલ ડૉ. ફ્રીડમેને નથી કરી પરંતુ યુનાઇટેડ પાર્ટીના લીડરે કરેલી છે અને તેમ કરીને આખી યુનાઇટેડ પાર્ટીને સુધારી નહિ શકાય તેવું નુકસાન કર્યું છે. પાર્ટી ડૉ. ફ્રીડમેને લીધેલાં પગલાં પહેલાંજ છિન્નભિન્ન તો થઇ જ ગઇ હતી અને ડૉ. ફ્રીડમેને જે પગલું લેવું પડયું તેથી સ્થિતિ વધારે ખરાબ થઇ છે. જે વસ્તુ કેપના એમ. પી. ઓએ કરવી જોઇતી હતી પરંતુ કરતાં ચુકયા હતા તે ડૉ. ફ્રીડમેને કરી હતી. પાર્ટીમાંથી નીકળી જઇને ડૉ. ફ્રીડમેન યુનાઇટેડ પાર્ટીપર પાર્ટીના પોતાનાજ પાપે આવી પડેલાં કલંકમાંથી છુટી ગયા છે.

ગોલ્ડ કોસ્ટમાં લોકશાહી

બ્રીટીશ લેબર પાર્ટી કોમનવેલ્થ ઓફીસર મી. જોન હેચ જેઓ સાઉથ અને વેસ્ટ આફ્રિકાની મુલાકાતે નીકળ્યા હતા તેમણે લંડન પાછા ફરતાં આક્રા ખાતે અખબારી પરિષદને જણાવ્યું હતું કે ગોલ્ડ કોસ્ટમાં લોકશાહીની જે શરૂઆત થઇ છે તે દક્ષિણ આફ્રીકાની જાતીભેદની નીતીના કરતાં સાવ ઉલટી છે.

ગોલ્ડ કોસ્ટમાં ખરી લોકશાહીની ભાવના સ્થાપવામાં થતી પ્રત્યેક સફળતા જાતીભેદ અને અસહિષ્ણુતાનાં કફન માં એક વધારે ખીલી ઠોકાએલી ગણાશે. પ્રત્યેક નિષ્ફળતા, નબળાઇ અને અણધારણીય પગલાંથી આફ્રિકન હલકો છે એવો ઉપદેશ કરનારાઓના હાથ મજબુત થશે અને આફ્રિકનોને આફ્રિકાના દરેકે દરેક ભાગમાં સમાન હકો મેળવવામાં અડચણરૂપ થઇ પડશે. લેબર પાર્ટીના અમે જેઓએ આ અખતરો શરૂ કરેલો છે તેઓ આફ્રીકનો પોતાના દેશના જીવનનું દરેકેદરેક કાર્ય ચલાવવાને કોઇ પણ યુરોપીયનના જેટલીજ શક્તિ ધરાવે છે. એ કાર્યથી સિદ્ધ કરવાના તમારા પ્રયત્નોમાં અમે તમને સઘળી ફત્તેહ ઇચ્છીએ છીએ.

મી. એરીક લોને 'પસંદ નહિ પડનારી વસ્તુ'

જુલાઇ તા. ૧૪મીનું બુલવાયો 'ક્રોનીકલ' લખે છે કે યુનાઇટેડ રોડેસીયા પાર્ટીના સોલ્સબરી નોર્થ ખાતે ના મેયર જે. હાર્ડવીક હોલ્ડરનેસે સધર્ન રોડેસીયાની પાર્લામેન્ટમાં ફરિયાદ કરી હતી કે પાર્લામેન્ટ નેટીવોને લગતી બાબતોમાં અસરકારક રીતે કામ કરતી નથી કે જે ખરી રીતે તેનું મુખ્ય કામ હોવું જોઇએ. મી. હોલ્ડરનેસે ઠરાવ મુકાયો હતો કે સભામાં સુધારો થવાની જરૂર છે કે જેથી તેને સોંપાએલું કામ તે કરી શકે.

તેમણે કહ્યું કે સભાના ઘણા ખરાં સભ્યો તેઓ યુરોપીયનોના પ્રતિનિધિ ઓ હોય એ રીતે વિચાર કરે છે. આખી પ્રજાના પ્રતિનિધિ તરીકે વિચાર કરતા નથી. સધર્ન રોડેસીયાના જે યુરોપીયનોએ ફેડરેશનના પક્ષમાં મત આપતી વખતે એમ કહ્યું હતું કે તેઓ ભાગીદારી સ્વિકારવા તઇયાર છે તેઓને આ યુરોપીયનો દગો દઇ રહ્યા છે. ભાગીદારીને બદલે આ સભા ગોરાના રક્ષક હોય તેમ જુની પ્રથાથી કામ કરી રહ્યા છે. અને આફ્રિકનોનું રાજકીય પ્રતિનિધિત્વ મુખ્યે કરીને નેટીવ એફેર્સ ડીપાર્ટમેન્ટના હાથમાં મુકી દીધેલું છે.

મી. હોલ્ડરનેસે વધુમાં કહ્યું કે આ દેશના ભવિષ્યની આશા એકજ વસ્તુ પર રહેલી છે અને તે એ કે દેશના સઘળા લોકોએ જાતી કે વર્ણનો ભેદ પાડયા વિના એકજ સમાન હેતુની ભાવના સિદ્ધ કરવી. તેમણે કહ્યું કે રાજકીય પ્રતિનિધિત્વની બાબતમાં આ પણે સામાન્ય મતપત્રકના ધોરણથી કામ લેવું જોઇએ. આ સભા જો ફેડરેશન પહેલાં જે રીતે કામ કરતી હતી તેજ રીતે કામ કરવાની હોય તો તેનો ખર્ચ કાપી નાખવો જોઇએ કારણ અગાઉના કરતાં અરધું પણ કામ તે કરતી નથી.

સુધારો

ગયા અંકમાં ઇસ્ટલંડનથી શ્રી એલ. હરી તરફથી 'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન' ને પા ૫ ની રકમ મળેલી હોવાનું છપાયું હતું તેને બદલે પા. ૨ શ્રી એલ. હરી તરફથી અને પા ૩ની રકમ ઇસ્ટલંડનના હીંદી બાઇઓ તરફથી મળી હતી એમ હોવું જોઇતું હતું.

Phone 332651 P.O. Box 1549 Tel. Add ENBEEDEE'

MASTER BROS.
(PTY) LTD.
33 West Street, JOHANNESBURG.
MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS
HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, ઉલન જર્સી, ઉલ, બાળકો માટેનો જાત જાતનો માલ, ઘર વપરાશ માટે તેમજ લગ્નાદિ પ્રસંગોએ શણગાર માટે રીબન વગેરે માટે અમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા ભલામણ છે.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રો.) લીમીટેડ
૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.
બોકસ ૧૫૪૯.

વિવિધ ખબરો

ડરબનની મ્યુનીસીપાલીટી દરો વધારશે નહિ

૧૯૫૬ના જુલાઇના પુરાં થતાં મ્યુનીસીપલ વર્ષમાં ડરબનના રેઇટસ માં વધારો કરવામાં નહિ આવે. સીટી ટ્રેઝરર મી. અરનેસ્ટ ગ્રીન તરફથી રજુ થએલા આવક જાવકના અંદાજમાં પા. ૧૧૫૫૬ની બચત બતાવવામાં આવી. છે. મ્યુનીસીપલ ખાતામાં નોકરી કરતા સઘળા યુરોપીયનોને કોસ્ટ ઓફ લીવીંગ એલાવન્સમાં ઓગસ્ટ તા. ૧લીથી વધારો કરવામાં આવશે જેમાં એક લાખ પાઉન્ડનો ખર્ચ થવાનું અંદાજવામાં આવ્યું છે અને બીન-ગોરાઓના કોસ્ટ ઓફ લીવીંગ એલાવન્સમાં પા. ૭૬,૦૦૦ ખર્ચાવાનું અંદાજવામાં આવ્યું છે.

ધોળે દિવસે ધાડ

ધોળે દિવસે ધાડના બનાવો તો આજે લગભગ સામાન્ય બનવા લાગ્યા છે. ગયા શુક્રવારે ડરબનની એક ઘડી યાળીની દુકાનમાં બપોરના એક વાગ્યા ના સુમારે જ્યારે રસ્તાપર માણસોની અવરજવર થઇ રહી હતી ત્યારે એક માણસ આગલા દરવાજાથી દાખલ થઇ ૧૮ વર્ષની છોકરીને રીવોલ્વર બતાવી ચુપ કરીને ગલ્લાનો પા. ૫ જેટલા પૈસા અને તે છોકરીની હેન્ડબેગ લઇને ચાલતો થઇ ગયો. જતાં જતાં ચેતવતો ગયો કે ખબરદાર છે ટેલીફોન નો ઉપયોગ કર્યો તો. તેના ગયા બાદ તે છોકરી, જે એ વખતે દુકાનમાં એકલી જ હતી, તેણે પોતાની બેનને ટેલીફોન કર્યો અને પોલીસને ખબર કરી

શ્રી કેપ રજપુત મંડળ

શ્રી કેપ રજપુત મંડળની વાર્ષીક જનરલ મીટીંગ ઇસ્ટલંડન મુકામે શ્રી પ્રેમભાઇ દુલ્લભભાઇના પ્રમુખપણા હેઠળ તા. ૧૦-૭-૫૫ના દિને મળી હતી. મંત્રી શ્રી જગજીવનભાઇ ગંગારામભાઇએ રજુ કરેલ વાર્ષીક રીપોર્ટ તેમજ રવજીભાઇ મકનજીએ રજુ કરેલ આવક જાવકનો હિસાબ સર્વાનુમતે સ્વીકારવામાં આવ્યા બાદ નીચે મુજબ નવા કાર્યકર્તાઓની ચુંટણી થઇ હતી: પ્રમુખ: રણછોડજી કાળીદાસ, મંત્રી: હરકીશનદાસ છીબાભાઇ, ખજાનચી: ઠાકોરદાસ ઘેલાભાઈ, ઓડીટર: ડાહ્યાભાઇ રણછોડજી અને વલ્લભભાઈ કશનજી.— કમીટી: મગનભાઇ અમથાભાઇ, ઘેલાભાઇ ભીખાભાઇ, ડાહ્યાભાઈ રણછોડજી, ગોવનભાઇ નરસઇ, ગોપાળભાઇ રણછોડજી, નરસઇભાઈ ગોપાળજી, વલ્લભભાઇ કશનજી, જગજીવનભાઇ ગંગારામભાઇ, પ્રેમભાઇ દુલ્લભભાઇ.

આવતી જનરલ મીટીંગ પોર્ટ એલીઝાબેથ મુકામે માર્ચ ૧૯૫૬માં મળશે.

પત્રવ્યવહારનું સરનામુ નીચે મુજબ છે. The Secretary, Shree Cape Rajput Mandal, 94 Russel Road, Port Elizabeth.

પોર્ટ એલીઝાબેથ હીંદુ 'સેવા સમાજ

પોર્ટ એલીઝાબેથના જાણીતા વતની શ્રી રણછોડભાઇ કાળીદાસની સુપુત્રી ચી. ભાનુમતીના શુભ લગ્ન શ્રી ચુનીલાલ છીબાભાઇ નવસારીવાળા ના લઘુ બંધુ ચી. હરકીસનદાસ જોડે તા. ૨૬-૬-૫૫ના રોજ મુસ્લીમ ઇન્સ્ટીટયુટ હોલમાં ભારત વિદ્યા મંદીરના શિક્ષક શ્રી બાલુભાઇ એફ. પટેલના હસ્તે વૈદીક વિધથી થયાં હતાં હોલ પ્રેક્ષકોથી ભરાઇ ગયો હતો જેમાં દરેક જ્ઞાનીના ભાઇઓએ હાજરી આપી હતી. આ પ્રસંગે જુદી જુદી વ્યક્તિઓ તરફથી નવદંપતિને અભિનંદન પાઠવવામાં આવ્યા હતા. તેમજ અન્ય સંસ્થાઓ તરફથી ફુલની કલગીથી સત્કારવામાં આવ્યાં હતાં આ પ્રસંગની ખુશાલીમાં શ્રી રણછોડભાઇએ જુદી જુદી સંસ્થાઓને દાનની રકમો આપી હતી.

ઈસ્ટ લંડન હીંદુ સોસાયટી

ઇસ્ટ લંડન હીંદુ સોસાયટીની ૩૧મી વાર્ષીક જનરલ મીટીંગ તા. ૧૭-૭-૧૯૫૫ના રોજ શ્રી જગજીવન ગંગારામના પ્રમુખપદે સંસ્થાના હોલમાં મળી હતી. ગત વર્ષની મીનીટ અને મંત્રીનો રીપોર્ટ તથા કોષાધ્યક્ષનું સરવાયું રજુ થયેલ જે સંતોષપ્રદ જણાયાં હતાં. વર્ષ દરમીયાન સંસ્થાના મકાન અંગે થયેલી પ્રગતી અને આર્થીક સહકાર આપવામાં સભ્યોએ બતાવેલી ઉદારતા પ્રશંસનીય હતી, જે આગામી વર્ષમાં નિર્ધારિત ધ્યેયને પહોંચી વળવાની આશાને બળવત્તર બનાવે છે. બાદ નીચે મુજબ નવી ચુંટણી થઇ હતી: પ્રમુખ: હરીભાઇ નાથુભાઇ; ઉપ પ્રમુખ: રામભાઇ જેરામભાઇ; મંત્રી: મોહનલાલ લ. હરિભાઇ; ઉપ-મંત્રી: જેકીશનભાઇ જીવણજી; ખજાનચી: વલ્લભભાઇ કરસન; કમીટી: મેસર્સ: કનૈયાલાલ રામાભાઇ, જગજીવન ગંગારામ, લાલભાઇ બી. માસ્ટર, પ્રેમાભાઇ દુલ્લભ ભીખા, ભવાનભાઇ ગોપાર, રામલાલ લ. હરિભાઇ, અને રવજીભાઇ આર. તવડીઆ. ઓડીટર: લાલભાઇ માસ્ટર અને ભવાનભાઇ ગોપાર.

કાયરોની યુનીવર્સીટીમાંથી શેખને મળેલું પાણીચું

કાયરોની અલ અઝહાર મુસ્લીમ યુનીવર્સીટીમાં એક શેખને ધર્મનાં ખંડન માટે બરતરફ કરવામાં આવ્યા છે. આ બનાવ આ યુનીવર્સીટીના ઇતિહાસમાં પહેલો બનેલો છે. શેખે એક લેખ પ્રસિદ્ધ કર્યો હતો જેમાં તેમણે એવો મત દર્શાવ્યો હતો કે રમઝાનના પવિત્ર માસમાં રોજા રાખવાનું ખરા મુસ્લીમોને માટે ફરજીયાત નથી.

દસ્તુરજીની પ્રવૃત્તિઓ

દસ્તુ જી નવરોઝ દીનશાહજી મીનોચર-હોમજી, જેઓ લગ્ન ક્રિયા કરવા ખાસ ડરબન આવ્યા હતા તેઓએ લગ્ન ક્રીયામાંથી ફરાગત થયા બાદ ગયા અઠવાડિયામાં લોર્ન સ્ટ્રીટના ગાંધી હોલમાં, સુરત હીંદુ એસોસીએશનના ભારત હોલમાં, પારસી રૂસ્તમજી હોલમાં અને મદ્રસા અનજુમન ઇસ્લામના કાજી હોલમાં અંગ્રેજી તેમજ ગુજરાતીમાં મનનીય વ્યાખ્યાનો આપ્યાં હતાં. વ્યાખ્યાનો નીચેના વિષયોપર આપ્યાં હતાં: ધર્મમાં ભક્તિનું સ્થાન, ધર્મમાં જ્ઞાનનું સ્થાન, જરથોસ્ત ગાથાઓમાંથી ચુંટેલા રત્નો, *Great thoughts of Mahatma Gandhi, and their Guidance In the Life of our Nation, The Life of Zoroastra.*

વીક એન્ડના તેઓ જોહાનીસબર્ગ ગયા હતા જ્યાં તવાડીયા કુટુમ્બમાં નવજોતની ક્રીયા કરી હતી. અને પાટીદાર હોલમાં, ગાંધી હોલમાં અને રૂડીપુર્ટમાં સ્કુલોની મુલાકાતો લીધી હતી. ગયા સોમવારે તેમણે ગાંધીજીની ફીનીક્સ સંસ્થાની મુલાકાત લીધી હતી.

લીવીંગસ્ટનમાં લગ્ન

લીવીંગસ્ટનના (નોર્ધર્ન રોડેસીઆ)ના શ્રી છગનલાલ લલ્લુભાઇ પટેલની પુત્રી ચિ. દમયંતિ બહેન ઉર્ફે લક્ષ્મીબહેનના શુભ લગ્ન એના નિવાસી શ્રી રામભાઇ કેવળભાઇ પટેલના સુપુત્ર ચિ. નાનુભાઇ (હાલ ન્ડોલા નો. રોડેસીયા) સાથે તા. ૨૬-૬-૫૫ના રવિવારે, લીવીંગસ્ટનના હીંદુ હોલમાં થયાં હતાં.

જોહાનીસબર્ગમાં અવસાન

જોહાનીસબર્ગના શ્રી ગોવીંદજી પરાગજી જે મેસર્સ લાલા ગોવનની પેઢીના એક ડાયરેકટર હતા, તે તા ૫-૭-૫૫ના મંગળવારે એકાએક હૃદય બંધ પડી જવાથી દેવલોક પામ્યા છે. એમની સ્મશાન યાત્રામાં ભાગ લેનાર સર્વેનો, તેમજ સદ્ગતને જેમણે પુષ્પાંજલિ અર્પણ કરી હતી, ઉપરાંત સ્થાનિક અને બહારગામથી જેમણે દિલસોજીના તાર પાઠવ્યા હતા તે સર્વેનો શ્રી રામભાઈ પરાગજી અને ભાઇઓએ અંતઃકરણથી આભાર માને છે. સ્વર્ગસ્થને ઇશ્વર ચિરશાંતી આપે અને તેમના કુટુમ્બીજનોને ધીરજ અને હિંમત આપે.

Kohinoor Store

11 Kort Street,

Box 3379,

JOHANNESBURG.

દરેક જાતની ઇન્ડિઅન ત્યાં ઇંગ્લીશ ગ્રોસરી.

કીફાયત-ભાવે-હમારે ત્યાંથી મળશે.

C. O. D. અથવા ઓરડર સાથે.

પઇસા મોકલી આપવા.

ગાંધીજીનો વારસો ?

(હોમર એ. જેક)

[ડૉ. હોમર એ. જેક, જેઓ 'ધી વીટ એન્ડ વીઝડમ ઓફ ગાંધી' અને ગાંધીજી વિષેના અન્ય અંગ્રેજી પુસ્તકો ના કર્તા છે, તેઓ મહાત્મા ગાંધીના જીવન સાથે સંબંધ ધરાવનારા સ્થળો અને વ્યક્તિઓની મુલાકાત લેવા અને આજના હીંદમાં ગાંધીજીના વારસાનું શું થઇ રહ્યું છે તેનો આંક કાઢવાને હીંદની યાત્રાએ ગયા છે. તે પહેલાં તેઓ બાન્ડુંગ ખાતે થોડા વખતપર મળેલી એશીયા-આફ્રિકા પરિષદમાં ગયા હતા. આ તેઓનો પ્રથમ લેખ છે અને બીજા લેખોમાં વિનોબા ભાવે સાથેનો વાર્તાલાપ, સેવાગ્રામની મુલાકાત, પાકીસ્તાનમાં સરહદના ગાંધી ખાન સાહેબ અબ્દુલ ગફાર ખાન સાથેનો વાર્તાલાપ વિગેરે આપવામાં આવશે. મળ અંગ્રેજીપરથી 'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન'નાં વાચકોના લાભાર્થે અહીં તેનું ગુજરાતી આપવામાં આવ્યું છે]

બમોથી કલકત્તા ઉતરતાં મારા પહેલાં કામોમાંનું એક મરહુમ સી. એફ. એન્ડરૂઝની સમાધીપર જવાનું હતું. આ પરિભ્રમણ કરનાર અંગ્રેજ ખ્રીસ્તી જેઓ ગાંધીજી અને પશ્ચિમની વચ્ચે તેમજ ગાંધીજી અને રવીંદ્રનાથ ટાગોર વચ્ચે બંધ રૂપ હતા, તેનું ઘણા હીંદીઓને સ્મરણ નથી. એન્ડરૂઝ અને ગાંધીજી વચ્ચે પ્રથમ મિલાપ ૧૯૧૩ની સાલમાં દક્ષિણ આફ્રિકામાં થયો હતો. એક વખતે એન્ડરૂઝ એક ખ્રીસ્તી ચર્ચમાં પ્રવચન કરી રહ્યા હતા ત્યારે ગાંધીજીને તે સાંભળવા જવા દેવામાં નહોતા આવ્યા કારણ ત્યાં પણ "યુરોપીયન્સ ઓનલી"ની છાપ લાગેલી હતી. હીંદ અને તેના નેતાઓને બ્રીટીશના સદ્‌ગુણોની પારખ કરાવનાર કોઇ પણ હોય તો તેમના જમાનામાં એન્ડરૂઝજ હતા. પશ્ચિમનો માણસ પુર્વના માણસ સાથે સહકાર કેવી રીતે કરી શકે તેના આપણામાંના કેટલાકને એન્ડરૂઝ પ્રતીકરૂપ છે. એન્ડરૂઝ અને ગાંધીજી અને ટાગોર અને ગાંધીજી વચ્ચેના સંબંધનો જેણે રોમાંચક હેવાલ જાણવો હોય તેણે ૧૯૫૦માં બનારસીદાસ ચતુરવેદી અને મારજરી સાઇકસ તરફથી પ્રસિદ્ધ થએલાં કીમતી જીવનવૃત્તાંતો વાંચવું જોઇએ.

અહીં સમાજના કેટલાક નેતાઓથી ભરેલી ટેકસી મને કલકત્તાની લોઅર સરકયુલર રોડના કબ્રસ્તાને લઇ ગઇ અને ત્યાંના વૃદ્ધ રખેવાળે મને એન્ડરૂઝની સમાધી બતાવી જે દાખલ થતાં રસ્તાની નજીકજ હતી. આ સાદી સમાધી પર આરસની ચાર તકતીઓપર આ પ્રમાણે શબ્દો કોતરેલા હતા : "ચાર્લ્સ ફ્રીઅર એન્ડરૂઝ—ગરીબોના મીચ ઇશુના વફાદાર ભક્ત તરીકે અને દીનબંધુ તરીકે હીંદ માં જાણીતા—જન્મ તા. ૧૨ ફેબ્રુઆરી ૧૮૮૭—મરણ તા. ૫ એપ્રીલ ૧૯૪૦." અમે ત્યાં પહોંચ્યા ત્યારે સવારે મોડું થઇ ગયું હતું અને ફુલો મળી શકે તેમ નહોતું. તેથી કલકત્તામાં મારા છેલ્લા દિવસે હું ફરી અહિ એકલો ગયો હતો. છ આનાનો સૂર્યમુખી ફુલેનો એક મોટો તોરો ખરીદ કર્યો અને તે વેચનારે એક જુનું કુંડું મેળવી આપ્યું. એ હું દીનબંધુના સ્મરણાર્થે અને જે પશ્ચિમના લોકો આજના આઝાદ હીંદમાં પણ સી. એફ. એન્ડરૂઝનું કાર્ય ચાલુ રાખી રહ્યા છે તેઓની વતી, તેમની સમાધી ને એક ખુણે મુકી આવ્યો.

ગાંધીજીના અનેક સ્મરણ ચિન્હો

કલકત્તામાં ફરતાંજ ગાંધીજીના અનેક સ્મરણ ચિન્હો નજરે પડે છે. ગાંધીજી ના અવસાન બાદ હીંદ સરકારે બહાર પાડેલી પોસ્ટેજ સ્ટેમ્પો હવે પોસ્ટ ઓફીસમાં મળી શકતી નથી. પરંતુ રસ્તાપર સ્ટેમ્પો વેચનારાઓ પાસેથી તે મેળવી શકાય છે. સ્મારક ગ્રહોમાં સાધારણ રીતે જ્યાં ને ત્યાં હાથી દાંતના કે લાકડાંના બનાવેલાં ગાંધીજી ના પુતળાં જોવામાં આવે છે. ઘણે ભાગે તો તે એકનેજ એટલું માનભરેલું સ્થાન મળેલું જોવામાં આવે છે. અને કયાંક કયાંક સુભાશ બોઝનું પુતળું હોય છે. બજારમાં ચિત્રોની દુકાનોમાં ગાંધીજીના અનેક રંગીન ચિત્રો જુદી જુદી કૃતીઓના જોવામાં આવે છે નાની પુસ્તકોની દુકાનોમાં કયાંક કયાંક ગાંધીજીને લગતું પુસ્તક મળી આવે છે જ્યારે મોટી દુકાનોમાં હીંદ સરકાર તરફથી હમણાજ પ્રસિદ્ધ થએલું ગાંધીજીની છબીઓનું મોટું પુસ્તક અને લાંબી મુદતથી ગાંધીજીના સંબંધી અને હાલ રાષ્ટ્રપતિનું પદ ધરાવતા શ્રી રાજેન્દ્રપ્રસાદે લખેલું પુસ્તક *At the Feet of Mahatma Gandhi* (ગાંધીજીને ચરણે) વેચાય છે, "મહાત્મા"ના આઠ પુસ્તકોનો સેટ હવે લગભગ પુરો થઇ ગયો છે. પરંતુ ૫૬૫ પાનાનું મીચીગન યુનીવર્સીટીના પી. એચ. ડી.ના અભ્યાસી જગદીશ શર્માએ તઇયાર કરેલું ગાંધીજીનું પુસ્તક મળી શકે છે. એમ કહેવું કદાચ ખોટું નહિ ગણાય કે ઇશુખ્રિસ્ત સિવાય બીજી કોઇ પણ વ્યક્તિના ઇતિહાસમાં સૌથી વધારે પુસ્તકો હોય તો તે ગાંધીજીનાંજ છે.

કલકત્તામાં ગાંધીવાદનો પરચો દૈનિક અખબારોમાં મળી આવે છે. હીંદના ઉપખંડમાં નાનકડાં પોરચુગીઝના તાબાના સ્થળોને અહીંસક રીતે હીંદ સાથે જોડી દેવાની ચાલી રહેલી લડત ને અંગે ઘણા મહિનાઓ થયાં ગોવા માં દાખલ થવાનો સત્યાગ્રહ ચાલી રહ્યો છે. દરોજ એ લડતના વીગતવાર હેવાલો અખબારોમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને સાથે સાથે કેટલાક હીંદીઓ, જેઓમાં સામ્યવાદીઓનો પણ સમાવેશ થાય છે, તેઓ સરકાર ગોવામાં લશ્કરી પગલાં લેવાની માગણી કરતા હોવાની વાતો પણ પ્રસિદ્ધ થાય છે. બીજી પણ સત્યાગ્રહની લડતો, જેવી કે પુર્વ પંજાબમાં સિખ્ખો તરફથી સિખ્ખીસ્તાન સ્થાપવાની પણ ચાલી રહી છે. અને આ વળી ગાંધી ના હીંદ સિવાય બીજે કયાં બની શકે, કે કલકત્તાની નેશનલ મેડીકલ કોલેજ ના ૪૭ વિદ્યાર્થીઓ પોતાના ફેનેકોલોજી ના શિક્ષકની બરતરફીની સામેના વિરોધ તરીકે ઉપવાસ આદરે, એ આજે બની રહ્યું છે.

મારા કલકત્તાના પ્રવાસ દરમીયાન મેં એક બીજી યાત્રા કરી હતી તે કલકત્તાથી ચાર કલાકની રેલની મુસાફરી કરી બોલપુરના નાનકડાં ગામમાં ટાગોરે સ્થાપેલ શાંતીનીકેતન સંસ્થાની હતી. ચાળીસેક વર્ષપર ગાંધીજી જ્યારે દક્ષિણ આફ્રિકાથી હીંદ પાછા ફર્યા ત્યારે ગાંધીજીએ પોતાના આશ્રમવાસીઓને પ્રથમ આ સ્થળે રાખ્યા હતા. સી. એફ. એન્ડરૂઝે પોતાનું મુખ્ય મથક—જો તેમને કોઇ પણ મુખ્ય મથક કદી હોય તો—આજ સ્થળે કર્યું હતું. ૧૯૪૯માં વિશ્વશાંતી પરિષદ (વર્લ્ડ પેસીફીસ્ટ કોન્ફરન્સ)ની પણ સૌથી પ્રથમ બેઠક આજ સ્થળે મળી હતી.

આજે તે વિશ્વભારતી નામની આંતરરાષ્ટ્રિય વિદ્યાપીઠ બનેલી છે. રજાનો વખત હોવાથી તે બંધ હતી, પરંતુ મારી ખાસ ઇચ્છા તો ગાંધીજી અને એન્ડરૂઝ રહેતા હતા તે કુટીરો જોવાની હતી. ટાગોરની એ માળની હવેલીના છાંયામાં લાંબા વૃક્ષોની બે હારોને છેડે એ બે કુટીરો હતી જે લાખો ગરીબોના આજે હસ્તિ ધરાવી રહેલાં નિવાસસ્થાનના જેવીજ ભારતી હતી.

પરંતુ ગાંધી, એન્ડરૂઝ અને ટાગોર નો આત્મા શાંતીનીકેતનમાંથી ઉડી જતો હોય તેવું માલુમ પડી રહ્યું છે જો કે બહારથી તે અને શ્રીનીકેતન, તેની ગ્રામ્ય ઉદ્યોગોની સહસંસ્થા, વધારે આબાદ થતી જોવામાં આવે છે. એવા ખબર છે કે એન્ડરૂઝના સ્મરણાર્થે દીનબંધુ ભુવન બંધાવાની વાત હવે ઠંડી પડી ગઇ છે અને ચીનના પ્રજાસત્તાક રાજ્ય તરફથી મળેલી ભેટમાંથી ચીની અભ્યાસ માટે એક નવું મકાન ટુંક સમયમાં બાંધવામાં આવનાર છે.

શાંતીનીકેતન જેવી "શાંતી"ની સંસ્થામાં હવે સમાજના દબાણથી મરજીયાત લશ્કરી તાલીમ આપવાનું શરૂ થયું છે અને એક રાષ્ટ્રિય સૈનિક દળને તેમાં આશ્રય આપવામાં આવ્યો છે. આ પવિત્ર સ્થળમાં જ્યારે એક તરફથી વિશ્વ શાંતી પરિષદ ભરાઇ રહી હતી ત્યારે બીજી તરફથી લશ્કરી તાલીમ દાખલ કરવાની યોજનાઓ ઘડાઇ રહી હતી. તેમ છતાં ઘણાથી તેની અને ગાંધીજી અને ટાગોરના વારસા વચ્ચે કશો ભેદ જોઇ શકાતો નથી.

બુકકીપીંગ, ઇનકમ ટેકસ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ ફ્લીયરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળો :

આર. વીઠ્ઠલ

૨૧૩ મેકાસા હાઉસ, ૧૭ કમીશનર સ્ટ્રીટ, સેકન્ડ ફ્લોર, ફેરેરાસ્ટાઉન, જોહાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩-૦૬૫૪.

એટલું તમે જાણો છો કે કેનેડાની વિશ્વ વિખ્યાત કંપની

સન લાઇફ ઓફ કનેડા

ઉપરોક્ત કંપનીના હમો સત્તાવાર એજન્ટ છીએ.

ઉપરાંત

દક્ષિણ આફ્રીકાની વરિષ્ઠ અદાલતની કેપ ઓફ ગુડ હોપ પ્રોવીન્સીયલ ડીવીઝનના સરકાર તરફથી નીમાયેલા અંગ્રેજી તથા ગુજરાતી ભાષાન્તરકાર છીએ તેમજ અત્રેની ઇમીગ્રેશન અંગેનું કોઇ પણ જાતનું કામકાજ વિના વીલંબ ત્વરીત ગતીએ થઇ શકે છે.

1. Wherever there is a particular Life Assurance Problem a Sun Life of Canada Plan can solve it.
2. Prompt settlement of claims is a maxim of the Company's Management.
3. During 1951 the Company paid over £31,000 000 to annultants, policy holders and their families.

The Sun Life of Canada is a Leader in World Wide Assurance.

Consult us first.

C. C. PALSANIA

GENERAL AGENT

Business, Estate, Financial, Insurance and Immigration Consultant.
Sworn Translator.

100 Sir Lowry Road, P.O. Box 4624. — CAPETOWN Phone 32390

ભારતનો પત્ર

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી)

મુંબઈ, તા. ૭-૭-૫૫

ફાગી જતાં ભારતના પશ્ચિમના વિસ્તારોને પડેલી બંદરની ખોટ નિવારવા માટે તઈયાર થતા કંડલા બંદરના બાંધકામનો પ્રથમ તબક્કો પુરો થયો છે અને બંદર માલની ચડગત માટે ખુલ્લું મુકાયું છે. પ્રથમ તબક્કા દરમીયાન બંદરના બાંધકામ માટે રૂ. ૧૪ કરોડનો ખર્ચ થઈ ચુકયો છે. નવું બંદર ખુલ્લું મુકાતાં હવે તેનાથી બે માઈલ દુર આવેલું જુનું બંદર પેટ્રોલ અને ઘાસ તેલ ઉતારવા માટેના ધક્કા તરીકે કાર્ય કરશે. ટ્રેનો હવે છેક નવા બંદર સુધી દોડશે સમગ્ર યોજના પ્રમાણેનું તમામ કાર્ય ૧૯૫૭ ના અંત સુધીમાં થઈ જશે અને માલ ઉતારવા માટેના ચાર બથી તથા મોટી સ્ટીમરો માટેના ધક્કા તઈયાર થઈ જશે. એ પછી કંડલા બંદરે ચાર લાખ ટન અન્ય માલની ચડગત થઈ શકશે. એથી મુંબઈ બંદર પરનો બોજો હળવો થશે.

* * *

સૌરાષ્ટ્ર, ગુજરાત, કચ્છ અને મુંબઈ માં શરૂઆતમાં સારો વરસાદ પડી ગયા પછી પાછો તે ખેંચાયો છે. તેથી ફરી ઉકળાટ ભર્યું વાતાવરણ છે.

* * *

સૌરાષ્ટ્રમાં તાજેતરમાં આયોજન સપ્તાહ ઉજવાઈ ગયું. એ સપ્તાહમાં સૌરાષ્ટ્રમાં રૂ. પાંચ કરોડનાં ખર્ચવાળાં જાહેર વિકાસ કાર્યો તથા રૂ ૪ા કરોડના ખર્ચવાળા ખાનગી વિકાસ કાર્યોનો આરંભ કરવામાં આવ્યો હતો. આ નવાં વિકાસ કાર્યોથી એકંદરે ૩૦ હજાર માણસોને નવી રોજી મળશે. આ સપ્તાહ દરમીયાન સૌરાષ્ટ્રમાં એક સો નવી પ્રાથમિક શાળાઓ, એકસો સમાજ-શિક્ષણ કેંદ્રો અને એકસો ગ્રામ પુસ્તકાલયો ખુલ્યાં છે. આ ઉપરાંત પોરબંદરમાં બી. ટી. કોલેજ, રાજકોટમાં લો કોલેજ, જામનગરમાં તબિબિ કોલેજ, ભાવનગરમાં સહકારી તાલીમ કોલેજ અને નવલખી ખાતે જહાજી ઈજનેરી તાલીમ કોલેજ ખુલ્યાં હતાં. શિક્ષકોને તાલીમ આપવા ચાર નવી શાળાઓ ઉભી થઈ હતી. રાજ્ય માં વિવિધ સ્થળોએ સરકારી લેન્ડ મોર્ટગેજ બેન્કની બાર શાળાઓ ખુલી હતી.

ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે, રાજકોટમાં રૂ. ૨૦ લાખના ખર્ચે બંધાનારા ઉદ્યોગ નગરનું શિલારોપણ થયું હતું. પોરબંદરમાં રૂ. ૩ા કરોડના ખર્ચે બંધાનારા સોડા એશના કારખાના માટેની કચેરી ખુલ્લી મુકાઈ હતી. નાના ઉદ્યોગોને સહાય કરવા ત્રણ ઠેકાણે નાગરિક સહકારી બેંકો ખુલી હતી.

આરોગ્યના ક્ષેત્રે ત્રણ શહેરો અને ૨૭ ગામોમાં ગટરો તથા પાણીના નળોની યોજના અમલમાં મુકાઈ હતી. રાજકોટમાં બાળકો માટેની ખાસ ઈસ્પિતાલનો પાયો નંખાયો હતો.

જામ ખંભાળીઆ, ઉના, દેલવાના, કુતિયાણા, હળવદ, બગસરા, મહુવા અને રાજુલામાં વિજળી માટેના પાવર હાઉસોનું બાંધકામ શરૂ થયું હતું. સુરેન્દ્રનગર અને પોરબંદરમાં વધુ વિજળી પેદા કરવા નવા યંત્રો મુકાયા હતાં. સૌરાષ્ટ્રમાં વધુ વિજળી ઉત્પન્ન કરવા માટે રૂ. ૧ા કરોડના ખર્ચે જુદા જુદા સ્થળે મથકો સ્થપાઈ રહ્યાં છે. એથી દોઢસોથી વધુ ગામોને વિજળી મળી શકશે.

કામદારો માટે રૂ. ૨૭ લાખના ખર્ચે મકાનો બાંધવા માટે જુદા જુદા સ્થળો એ મકાનોના પાયા નંખાયા હતા. સપ્તાહ દરમીયાન બાર પુલો, ૩૫ નાળા અને બેઠા પુલોનું કામકાજ હાથ ધરાયું હતું. ભાવનગર, મહુવા, જાફરાબાદ, બેડી, સલાયા, નવલખી, વેરાવળ, માંગરોળ અને પોરબંદર ખાતે બંદરોના વિકાસ માટેના જુદાં જુદાં રૂ. ૪૫ લાખના ખર્ચવાળા કાર્યો શરૂ થયા હતાં. આ ઉપરાંત રંગોળા, પુના, મોજ નદીની નહેરોનું ઉદ્ઘાટન, રાવળ, મચ્છુંદરી, હસનાપુર, વેણુ, ધાંધવડા વગેરે બંધોનું શિલારોપણ થયું હતું. આ કાર્યક્રમ પાછળ આશરે રૂ. પોણા બે કરોડનું ખર્ચ થશે અને તેથી ૪૦ હજાર એકર જમીનને ખેતિ માટે નહેરોનું પાણી મળશે. આ ઉપરાંત ઘણા નાનાં નાનાં વિકાસ કાર્યો શરૂ થયાં હતા.

સૌરાષ્ટ્ર સરકાર આવતા એક વર્ષ માં રૂ. ૭૦ કરોડના ખર્ચે સૌરાષ્ટ્રમાં નવા મોટા ઉદ્યોગો સ્થાપવાનો ઇરાદો રાખે છે. અત્યારે રાજ્યમાં રૂ. ૧૨ કરોડનાં ઉદ્યોગો છે. નવા ઉદ્યોગોમાં પોરબંદર, વેરાવળ, પોર્ટ આલ્બર્ટ, વિકટર, જાફરાબાદ અને ભાવનગરમાં સીમેન્ટનાં કારખાનાઓ અને પોરબંદર માં સોડા એશનું કારખાનું સ્થપાશે. વધુમાં સલ્ફ્યુરીક એસીડ, ભારે રસાયણો તથા કોક બનાવવાના કારખાના સ્થાપવાનું પણ વિચારાયું છે. વેરાવળ માં રૂ. ૧૫ કરોડના ખર્ચે ઇટાલી અને જાપાનની સહાયથી રેયનનું કારખાનું ઉભું થશે હાલારમાં કાંઈક સ્થળે રસાયણિક ખાતરોનું કારખાનું ઉભું થશે. બાંટવા ખાતે કાપડની તથા જોડીઆમાં ગરમ કાપડની મીલો સ્થાપવાની યોજના પણ થઈ રહી છે. ભાવનગર ખાતે ખનીજ તેલની શુદ્ધિ માટે મોટી રીફાઈનરી બંધાશે.

* * *

કરાચીમાં સૌરાષ્ટ્રના નામચીન ડાકુ ભૂપતે ૧૩ વર્ષની એક મેમણ બાળા સાથે લગ્ન કર્યાં છે. હવે ભૂપતનું નામ અમીન યુસુફ રખાયું છે. તેના લગ્ન સામે વિરોધ ધરાવનાર શખસો તરફથી ધાંધલ થવાની બીકે લગ્ન જે સાંજે થવાનું નક્કી થયું હતું તે સવારના જ પતાવી લેવામાં આવ્યા હતા.

* * *

સૌરાષ્ટ્ર અને ગુજરાતના છાપાઓ માં પ્રકટ થતી શબ્દ રચના હરીફાઈ ઓની જાહેર ખબરો બંધ કરાવવા માટે "કુલછાબ"ની કચેરીમાં બેસીને ઉપવાસ કરતા શ્રી આત્મારામ ભટ્ટે શ્રી બળવંતરાય મહેતાની સમજાવટથી પારણાં કર્યાં છે. શ્રી બળવંતરાયે રાજકોટ અને ગુજરાતના અખબારોના માલીકોને હરીફાઈની જાહેર ખબરો બંધ કરવાને સમજાવ્યા હતા. પરિણામે તેઓ ગાંધી જયંતિથી (બીજી ઓકટોબરથી) આવી જાહેર ખબરો બંધ કરવાને સંમત થયા હતા.

* * *

ગોવાને મુકત કરાવવા માટેનો સત્યાગ્રહ દિન પ્રતિ દિન વેગ પકડતો જાય છે. ગોવાની લડતમાં પ્રથમ શહીદ અમીરચંદ ગુપ્તા બનેલ છે. ફીરંગી પોલીસે તેને સખત માર મારીને તેના કાન કાપી લીધાં હતાં અને તેને ભારત ની સરહદમાં ફેંકી દીધા હતા. તેમની સાથે ગયેલા બીજા સત્યાગ્રહીઓને પણ સખત માર મારીને ફેંકી દેવામાં આવ્યા હતા. ફીરંગીઓના જોરજુલમ થી કોઈ સત્યાગ્રહી ગભરાતો નથી અને વધુ અને વધુ ટુકડીઓ સત્યાગ્રહ કરવા ગોવા જઈ રહી છે. સત્યાગ્રહ માં કોંગ્રેસ સિવાયના સઘળા રાજદ્વારી પક્ષો ભાગ લઈ રહ્યા છે. કોંગ્રેસ પ્રમુખ શ્રી ઢેબરભાઈએ ૨૩મી જુલાઈ ના રોજ કોંગ્રેસ કારોબારી આ સંબંધ માં નિર્ણય લે, ત્યાં સુધી કોઈપણ કોંગ્રેસીને ગોવા-વિરોધી લડતમાં ભાગ ન લેવાની સુચના આપી છે. તેમની આ સુચનાની સર્વે બાજુએથી સખત ઝાટકણી કાઢવામાં આવી છે. ભારત ના સ્વાતંત્ર્ય દિને—તા. ૧૫મી ઓગસ્ટે હજારોની સંખ્યામાં સત્યાગ્રહીઓ ગોવા જશે. એ પહેલાં કોંગ્રેસે કાંઈક નિર્ણય કરી લેવાનો રહેશે, કેમકે નહિ તો બીજા પક્ષો કદાચ એવી સ્થિતિ ઉભી કરે જે કોંગ્રેસને પસંદ ન હોય.

આ દરમીયાન આંતરરાષ્ટ્રીય ક્ષેત્રે ગોવાના પ્રશ્ન અંગે બીજી સરકારોને પોતાની તરફ વાળવામાં ભારત સરકાર ને સારા પ્રમાણમાં સફળતા મળી રહી છે. ઘણી સરકારો જે પહેલાં કેથોલીક ધર્મને નામે ફીરંગીઓના વલણને ટેકો આપતી હતી, તે હવે ભારતના વલણની કદર કરવા લાગી છે. શ્રી નેહરૂ ઇટાલીની મુલાકાત દરમીયાન ના. પોપને મળશે. ના. પોપને શ્રી નેહરૂ પ્રત્યે સારો આદરભાવ છે. શ્રી નેહરૂ તેમને ગોવાની બાબતમાં ધર્મનું નામ ફીરંગીઓને વટાવી ખાવા ન દેવાની અરજ કરશે. તેમની વચ્ચેની મુલાકાતની પુર્વભુમિકા ભારતના પ્રથમ હીંદી કાર્ડીનલ—કાર્ડીનલ વેલેરીઅન ગ્રેસીઆસ ના. પોપને મળીને સર્જી આવ્યા હતા. ગોવાના સંબંધમાં તા. ૧૫મી ઓગસ્ટની આસપાસ નવા મોટા બનાવો બનવાની આશા છે.

* * *

શ્રી કસ્તુરબા ગાંધી રાષ્ટ્રીય સ્મારક નિધિએ છેલ્લા દસ વર્ષમાં ગ્રામ વિસ્તારોમાં સ્ત્રીઓ અને બાળકોની સુખાકારી પાછળ રૂ. ૯૨,૪૬,૦૦૦નો ખર્ચ કર્યો છે. નિધિના ટ્રસ્ટી બોર્ડની કાર્યવાહક સમિતિએ મંજુર કરેલા હેવાલમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે, નિધિએ અત્યાર સુધીમાં ૨૫૯ દાઈઓ સહિત ગ્રામ વિસ્તારમાં સેવા માટે ૧૭૯૧ મહિલા કાર્યકરોને તાલીમ આપી છે. નિધિ મહિલા કાર્યકરોને તાલીમ આપવા માટે ૧૫ કેન્દ્રો અને દાઈઓને તાલીમ આપવા માટે ૮ કેન્દ્રો ચાલવે છે. વધુમાં નિધિ તરફથી રકતપીત માટેની એક ખાસ ઇસ્પિતાલ સહિત કુલ્લે ૭ ઇસ્પિતાલો ૧૪૯ બાળ સુખાકારી કેન્દ્રો (જેમાં સાથે દવા ખાનાં પણ ચાલે છે) અને ૨૨૧ ગ્રામ-સેવા કેન્દ્રો ચાલે છે. તેના તરફથી નિર્વાસિત સ્ત્રી-બાળકો માટેના ચાર ગૃહોનું પણ સંચાલન થાય છે. પોતાના તાલીમના કાર્યક્રમ ઉપરાંત નિધિ આ વર્ષે મધ્યસ્થ સમાજ કલ્યાણ બોર્ડ માટે ૭૯૦ અને કેન્દ્રના ખેતિ વાડી ખાતા માટે ૨૦ કાર્યકરોને તાલીમ આપશે. રાજ્ય સરકારો તરફથી શરૂ થનારી ગૃહ અર્થશાસ્ત્ર શાળાઓ માટે શિક્ષકોને પણ નિધિએ તાજેતરમાં તાલીમ આપી હતી.

* * *

ભારતમાં પાયાની તાલીમ પ્રત્યેક શાળાઓમાં દાખલ કરવાનો વિચાર મહાત્મા ગાંધીએ રજુ કર્યો હતો અને એ સંબંધમાં તેમણે યોજના પણ વિચારી હતી. પરંતુ તેમના અવસાન પછી પાયાની કેળવણી વિષે જુદી જુદી બાજુએ જુદી જુદી રજુઆત થતાં તેના સાચા સ્વરૂપ વિષે ગુંચવણ પ્રવર્તી રહી હતી. ભારતના બંધારણમાં પણ ભારત ભરમાં પાયાની કેળવણી દાખલ કરવાની જોગવાઈ આવી છે.

હવે પાયાની કેળવણી વિષે ચોખ્ખટ કરતું એક નિવેદન પાયાની કેળવણી અંગેની સ્થાયી સમિતિના પ્રમુખ અને કોંગ્રેસના મહામંત્રી શ્રીમન નારાયણ તથા ભારત સરકારના કેળવણી ખાતા ના વધારાના મંત્રી શ્રી કે. જી. સૈયદિને બહાર પાડયું છે. તેઓ જણાવે છે કે, પાયાની કેળવણીમાં શાળા અને

સમાજ વચ્ચે નીકટનો સંબંધ સ્થાપવાની જોગવાઇ છે, જેથી કેળવણી તથા બાળક વધુ સમાજ અભિમુખ અને સહકારી બને. પાયાની શાળાએ આત્મ શ્રદ્ધા, સહકાર, મજુરી પ્રત્યે માન વગેરેનાં જ ગુણો ખીલવવા જોઇએ એટલુંજ નહિ પરંતુ તેણે પ્રગતિવાદી સમાજ વ્યવસ્થા સર્જવામાં પણ મહત્વનું અંગ બની રહેવું જોઇએ

મહાત્મા ગાંધીએ સમજાવ્યા પ્રમાણે, પાયાની તાલીમ જીવન માટે તથા જીવન મારફતે આપવાની જરૂરી તાલીમ છે. તેનું ધ્યેય અંતે શોષણ અને હિંસાથી મુક્ત હોય તેવી સામાજીક વ્યવસ્થા સર્જવાનું છે. એટલેજ ઉત્પાદક, સર્જનાત્મક અને સામાજીક રીતે ઉપયોગી એવા કાર્યો, જેમાં તમામ છોકરાઓ અને છોકરીઓ કોઇ પણ જાતના ભેદભાવ વિના ભાગ લઇ શકે તેને પાયાની કેળવણીનું મધ્ય બિન્દુ બનાવવામાં આવ્યું છે. આ કેળવણી આઠ વર્ષની અને ફરજીયાત હોવી જોઇએ બાળકોને શિક્ષણ તેમની માતૃભાષામાં જ અપાવું જોઇએ.

પાયાનો હુન્નર અસરકારક રીતે શીખવવાનું કાર્ય આ કેળવણીનો મહત્વનો ભાગ બની રહે છે, કેમકે ઉત્પાદક કાર્યથી એ સંબંધેનું જ્ઞાન વધુ પાકું અને વાસ્તવિક બને છે એટલુંજ નહિ પરંતુ તે બાળકનાં વ્યક્તિત્વ અને ચારીત્ર્યની ખીલવણીમાં પણ ખુબ સહાયભૂત થાય છે તથા બાળકના મનમાં સામાજીક રીતે ઉપયોગી એવાં કાર્યો પ્રત્યે આદર અને પ્રેમની લાગણી જન્માવે છે. આવી રીતે બાળકોએ હુન્નરથી બનાવેલી ચીજોના વેચાણથી શાળાઓ ચલાવવા માટેના ખર્ચનો કેટલોક ભાગ મળી રહે અથવા તો તે નાણાંનો બાળકોને બપોરે ભોજન આપવા માટે અથવા તો તેને યુનીફોર્મ અપાવવા કે શાળા માટે ફર્નીચર ખરીદવામાં ઉપયોગ થઇ શકે. આમ આવતા દસેક વરસમાં પ્રત્યેક બાળક માટે કંઇક અને કંઇક હુન્નર શીખવાનું ફરજીયાત બનશે.

* * *

ભારતના સામ્યવાદી પક્ષની મધ્યસ્થ સમિતિની બેઠક ૧૫ દિવસ ચાલીને પુરી થઈ ગઇ છે. સામ્યવાદી પક્ષની નેતાગીરી છાશવારે બદલાય છે. આ બેઠક પછી નવા નિમાયેલા નેતા શ્રી અજય ઘોષે પક્ષની નીતિ વિષયક કરેલા નિવેદન પ્રમાણે, 'તેની નીતિમાં ખાસ ફેરફાર થયો લાગતો નથી. તેઓ શ્રી નેહરૂની વિદેશ નીતિના વખાણ કરે છે, જ્યારે દેશમાંના શ્રી નેહરૂના કૃત્યોને વખોડી કાઢે છે. શ્રી નેહરૂ વિદેશોમાં રશિયા અને ચીનના સામ્યવાદી નેતાઓ સાથે સારો સંબંધ રાખે છે એટલે સંભવત: સામ્યવાદીઓ તેમને પ્રગતિવાદી માને છે પરંતુ ઘર આંગણે નેહરૂ સાવ બદલાઇ જાય છે અને રશિયન અને ચીની નેતાઓની ભારતમાંની પ્રતિકૃતિરૂપ ભારતીય સામ્યવાદીઓને દરેક ક્ષેત્રે મારી પાડે છે અને એવી રીતે પ્રત્યાઘાતિનો અંચળો ઓઢી લે છે!

કેટલાક સમય પહેલાં લોકસભામાં ભાષણ કરતાં શ્રી નેહરૂએ જણાવ્યું હતું કે, ભારતના સામ્યવાદી પક્ષ વિશ્વના સામ્યવાદી પક્ષોમાં સૌથી મુર્ખ છે. ભારતનો સામ્યવાદી પક્ષ રશિયાનો તાબેદાર હોવાનો શ્રી ઘોષે ઇનકાર કર્યો છે અને જણાવ્યું છે કે, તેમણે બીજા દેશોમાંની સામ્યવાદી ચળવળો પરથી બોધ પાઠો લીધા છે તેમનો આ દાવો પણ વધુ પડતો લાગે છે. તેઓ પક્ષના જાહેરનામામાં જાહેર કરે છે કે, તેઓ કોંગ્રેસ પાસેથી બહુ ઓછા સમયમાં સત્તા છીનવી લેવાની આશા રાખે છે! તેમનું ચાલે તો સામ્યવાદીઓ તેઓ બધાની આવક એક સરખી કરી દેશે ઉદ્યોગપતિ અને વેપારી જેવા લુંટારાઓને ગુંગળાવી મારશે રશિયામાં છેલ્લા ૩૫ વર્ષથી સામ્યવાદનો અમલ થઇ રહ્યો હોવા છતાં ત્યાં જુદા જુદા વર્ગોની આવક વચ્ચે ૧ થી ૧૦ ગણો તફાવત હજી પણ છે અને ત્યાં લાખોપતિઓ પણ છે શ્રી નેહરૂ સાથે ગયેલા હીંદી ખબરપત્રીઓના હેવાલ પ્રમાણે, રશિયામાં મૃત્યુ-વેરો નથી (ભારત સહિત લગભગ બધા દેશોમાં મૃત્યુ વેરો છે) એટલે ત્યાં લાખોપતિઓની મિલકતો તેમના વંશ વારસો ભોગવી શકે છે. ચીનમાં આટલા વર્ષોથી સામ્યવાદીઓનું વર્ચસ્વ હોવા છતાં તેમણે હજી વેપારીઓ કે ઉદ્યોગપતિઓને સાવ નાબુદ કર્યા નથી. હજી ચીનમાં હીંદી વેપારીઓ પોતાનો ધંધો કરે છે અને સારૂં કમાય છે. હવે તેમની ફરિયાદ એ છે કે, તેઓ અત્યારે પહેલાંના જેટલો મોટો નફાનો ગાળો રાખી શકતા નથી. પરંતુ નફાનો ગાળો તો હવે વિશ્વ ભરમાં ઘટી ગયો છે. સામ્યવાદી પક્ષ બેંક રેટ (જે અત્યારે ૩॥ ટકા છે) ઉપર બે થી ત્રણ ટકા જેટલી નફાની મર્યાદા બાંધવા ચાહે છે. પરંતુ અત્યારે મોટા ભાગના ઉદ્યોગોને કરવેરા ભર્યા પછી ૫॥ થી ૬॥ ટકા જેટલો નફો રહેતોજ નથી! આમ તેઓ હજી પોતાનેજ માર્ગે જવા માગતા હોય તેમ લાગે છે.

* * *

રાજ્ય નવરચના પંચની રચના થઇ ત્યારે એમ ધારવામાં આવતું હતું કે, તેનું મુખ્ય કાર્ય દક્ષિણ ભારતમાં રહેશે, કારણ કે ત્યાં જુદી જુદી ભાષાના ગુંચવાયેલા અનેક વિસ્તારો હતા અને ભાષાના ધોરણે રાજ્યો રચવા માટે ધાંધલ પણ ત્યાંજ વધુ હતું. હઇદ્રાબાદ કે જ્યાં ચાર જુદી જુદી ભાષા બોલતા વિસ્તારો છે, તેના પર પંચને પહેલી કાતર ચલાવવાની રહેશે એમ મનાતું હતું. સંયુક્ત કર્ણાટક માટેના મહત્વના અંગ સમા માયસોર અને ગુજરાતી, મરાઠી અને કન્નડ ભાષી વિસ્તારો વાળાં મુંબઇ રાજ્યને વિખેરી નાંખવાનું ધારવામાં આવતું હતું અલગ આંધ્ર રાજ્યની રચના તથા કર્ણાટક અને કેરલ રાજ્યો રચવા માટેની હોડાથી મદ્રાસ રાજ્ય પણ વેર વિખેર થઇ જવાની ધારણા હતી.

પરંતુ વિધિની એ વિચિત્રતા છે કે, આજે દક્ષિણ ભારતમાં ભાષાના ધોરણે રાજ્યો રચવાની માગણી સાવ ઠંડી પડી ગઇ છે. હઇદ્રાબાદ રાજ્યમાં હવે સ્વામી રામાનંદ તીર્થ સિવાય કોઇપણ કોંગ્રેસી નેતા હઇદ્રાબાદ રાજ્યને વિખેરી નાંખી તેને ભાષાના ધોરણે આસપાસના રાજ્યોમાં વહેંચી દેવાની કોઇ વાત કરતું નથી અલગ આંધ્ર રાજ્યની રચના પછી વિશાળ આંધ્ર રચવા માટેની ઝુંબેશ પરાકાષ્ટાએ પહોંચી હતી. પરતુ હવે જો તેલંગણને હઇદ્રાબાદથી છુટું કરવામાં આવે તો પણ તેને વિશાળ આંધ્ર સાથે જોડવાને બદલે તેનું સ્વતંત્ર રાજ્ય રચવાની માગણી થઇ રહી છે.

માયસોરના નેતાઓ માયસોરને અલગ રાજ્ય તરીકે ટકાવી રાખવા માટે મહેનત લઇ રહ્યા છે. તેમને હવે સંયુકત કર્ણાટકમાં ભાષાના ધોરણે ભળવું નથી ભાષાના ધોરણે રાજ્યો રચાય તો તેઓ બે કન્નડ ભાષી રાજ્યો રચવાની હિમાયત કરે છે. મધ્ય પ્રદેશ અને હઇદ્રાબાદના મરાઠી ભાષી વિસ્તારો સંયુકત મહારાષ્ટ્રમાં જોડાવાને બદલે આ વિસ્તારોનો મહાવિદર્ભ પ્રાંત રચવાની માગણી કરે છે.

આમ દ. ભારતમાં ભાષાના ધોરણે રાજ્યો રચવાનો ઉત્સાહ ઠંડો પડી ગયો છે, ત્યારે ઉ. ભારતમાં તેણે જોર પકડયું છે. અકાલી શિખોએ તો પંજાબી ભાષી રાજ્ય માટે સત્યાગ્રહ શરૂ કર્યો છે અને તેના સંબંધમાં ૩૫૦૦ ઉપરાંત શિખોની ધરપકડ થઇ ચુકી છે. બિહાર અને બંગાળ, બંગાળ અને આસામ તથા બંગાળ અને ઓરીસા વચ્ચે ભાષાના ધોરણે રાજ્યો રચવા માટે એક બીજાના વિસ્તારો માટે ઉગ્ર વાતાવરણ પ્રવર્તે છે. રાજ્ય નવરચના પંચ ઓગસ્ટની આખર સુધીમાં પોતાનો હેવાલ ભારત સરકારને સુપ્રત કરશે.

દક્ષિણ આફ્રિકાના સવાલપર

'ટાઇમ્સ ઓફ ઇન્ડિઆ'

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી)

આફ્રિકન નેશનલ કોંગ્રેસ, દક્ષિણ આફ્રિકન હીંદી કોંગ્રેસ અને બીજી સંસ્થાએ બોલાવેલી પરિષદ પર પોલીસે પાડેલા દરોડાની ભારતના ઘણા ખરા છાપાઓએ ઝાટકણી કાઢી છે 'ટાઇમ્સ ઓફ ઇન્ડિઆ' આ બનાવ પર ટીકા કરતાં લખે છે કે, બસો સશસ્ત્ર પોલીસોએ જે બેશરમીભરી રીતે આ પરિષદને ઘેરી લઇને પ્રતિનિધિઓ પાસેના કાગળો કબજે કર્યા હતા, તેથી કદાચ દક્ષિણ આફ્રિકન સરકારને મુક્ત જગતના મોવડી ગણનારને આઘાત નહિ લાગ્યો હોય. પરંતુ બાકીના લોકોને તો એનું આશ્ચર્ય થયું હશે કે, છાશ વારે લોકશાહીની ગુણગાથા ગાતી પોકારતી સત્તાઓ, દ. આફ્રિકાની સરકારની હળાહળ રંગભેદની નીતિ અને નાની લઘુમતી તરફથી મોટી બહુમતી પર વ્યવસ્થિત રીતે ગુજારાતા ત્રાસને લક્ષમાં લીધા પછી પણ કેવી રીતે દ. આફ્રિકાને પોતાના સાથીદાર તરીકે સ્વીકારી શકે છે. આ સંબંધે ચુપકીદી સેવવાનું કાવતરૂં, આ સામુદાયક ગુના માટે દ. આફ્રિકાની સરકાર એકલીજ નહિ પરંતુ તેને પોતાના સમુહના (રાષ્ટ્રસમુહ) સભ્ય તરીકે સ્વીકારનાર દરેક સરકાર પણ જવાબદાર છે. દક્ષિણ આફ્રિકાની સરકાર જેને માટે દોષિત છે એવા માનવ મુલ્યો અને માનવ અધિકારો સામેના આ વ્યાપક ગુનાને મીટાવવામાં આ કાવતરૂ કદાપિ સફળ થઇ શકે નહિ અગર નવાર માનવતાનો કોઇક નાનો અવાજ ઉઠે છે અને હમણાંજ એક બ્રિટીશ અખબારે પુછયું છે તેમ કંઇના દિલે પુછે છે કે દ. આફ્રીકાને રાષ્ટ્રસમૂહના સભ્ય તરીકે શું કામ ચલાવી લેવામાં આવે છે? આવીજ સંયુકત રાષ્ટ્ર સંસ્થાના સિદ્ધાંતોની હાંસી ઉડાવનાર દ આફ્રિકાને સ. રાષ્ટ્રના સભ્ય તરીકે રાખવામાં કાંઇ ખોટું ન જોતા દેશોને પણ બીજા સ્વરૂપમાં પુછવો જોઇએ.

રંગભેદની નીતિ એ દ આફ્રિકાની આંતરિક બાબત છે અને બિન ગોરા લોકોએ જ પોતાની શકિત અનુસાર એકત્ર થઇને પોતાના અધિકારો માટે લડી લેવું જોઇએ, એવી દલીલ કરવાનો કાંઇ અર્થ નથી. આફ્રિકન અને હીંદીઓ જે જંગી વિષમતા હેઠળ લડી રહ્યા છે, એ જોતાં માનવ અધિકારોમાં માનતા સર્વેના તેમને સહાય કરવાની ફરજ થઇ પડે છે. જો રંગભેદની નીતિ દ. આફ્રિકા પુરતીજ મર્યાદિત હોત તો ત્યાંની સરકાર કયારનીય એકલી પડી ગઇ હોત તેને અત્યાર સુધી સહન કરી લેવામાં આવે છે, કારણ કે બ્રિટન સહિત બીજા ઘણા રાષ્ટ્રો રંગભેદનો એક યા બીજા પ્રકારે તેમના સંસ્થાનિક વિસ્તારોમાં અમલ કરે છે. પુર્વ અને મધ્ય આફ્રીકાના વિશાળ વિસ્તારોમાં આફ્રિકનોને જે રાજદ્વારી અને આર્થીક અધિકારો આપવામાં આવ્યા છે તે લોકશાહીની મસ્કરી કરવા સમાન છે. બ્રિટન તેમજ અન્ય સાંસ્થાનિક સત્તાઓએ પોતાના સાંસ્થાનિક વિસ્તારોમાંથીજ રંગભેદ મીટાવવાની નીતિની શરૂઆત કરવી જોઇએ.

સ્ટ્રેપ્ટોમાઇસીનના શોધક

ડૉ. નરસીંહ મૂ. શાહ

આજીવિકા અર્થે નોકરીની શોધમાં વતન છોડીને અમેરીકા ગયેલ, સ્ટ્રેપ્ટોમાઇસીનના શોધક તરીકે વિશ્વ વિખ્યાતિ પામનાર ડૉકટર સેલમાન અબ્રાહામ વાકસમાનનું જીવન વિજ્ઞાન ની તવારીખમાં એક સાહસકથા જેવું છે—વિજ્ઞાનની અમર ગાથા જેવી એ કથા છે: શોધ અને સિદ્ધિનું એક ઉજ્જવળ પ્રકરણ છે. જીંદગીભર સતત મજુરી, નિરાશા, ચીંતાના ઉજાગરા કરીને વાકસમાને જે શોધ કરી તે અદ્ભુત પ્રેરણાત્મક છે. માનવજાતને ઉપયોગી એ શોધે હજારો માનવીઓને મોતના મોંમાંથી બચાવી લીધા છે.

માનવીના જીવનમાં અગત્યનો ભાગ ભજવતાં આપણી પૃથ્વીના ગુંચવણભર્યા અસ્તીત્વમાં જે અસંખ્યાતા જીવાણુઓ આવેલા છે તેની સતત શોધમાં અથાગ પ્રયાસ કરનાર આ કથાના નાયક ડૉ. વાકસમાનનું જીવન, સિદ્ધિની પરાકાષ્ટા એ પહોંચવા કેટલો પરિશ્રમ પડે છે એનો અદ્ભુત નમુનો છે. વર્ષો સુધી એક જ ધ્યેયને વળગી રહી કાર્યને સિદ્ધ કરનાર વિજ્ઞાનીઓમાં ડૉ. વાકસમાનનું નામ સુવર્ણ અક્ષરે અંકિત રહેશે.

સેલમાન વાકસમાનનો જન્મ યુક્રેન-રશીઆમાં ૧૮૮૮ના જુલાઇ માસમાં થયો હતો. તેમની બાલ્યાવસ્થા ખેતરો અને જંગલોમાં વીતી હતી. ખેડુતો ની સાથે હળ ફેરવવામાં, મોસમ આવવાની હોય ત્યારે વાવણી માટે જમીન તઇયાર કરવામાં અને તેની સુગંધ માણવામાં વાકસમાનને ખુબ મજા પડતી. વનસ્પતિની વૃદ્ધિ, વસંત માં તેમની પુરબહાર ખીલવણી અને શિયાળામાં તેમનો સંકોચ—આ બધાં નૈસર્ગીક દ્રશ્યો બાળક વાકસમાનનું ધ્યાન ખેંચતાં અને તેમાં બાળકને ખુબ રસ પડતો.

એક વાર તેની નાની બહેનને ડીફથેરીઆ થયો. કુમળી બાળકી દુઃખથી પીડાવા લાગી. તેની વેદના વધવા લાગી. દાકતરે ખુબ મહેનત કરી પરંતુ એ બધું વ્યર્થ નીવડયું. ડીફથેરીઆ માટે શોધાયેલ અદ્ભુત અસરકારક રસી બાળકીને બચાવવા માટે મંગાવવામાં આવી, પરંતુ તે સમયસર ન મળી શકી. કુમળું ફુલ કરમાઇ ગયું. નાના વાકસમાનને ખુબ આઘાત થયો. તેનું મન વિચારે ચડયું, અને દર્દના ભયંકર જીવાણુઓ ની વિનાશક શક્તિના વિચારો તેને ઘેરવા લાગ્યા. દર્દોત્પાદક જીવાણુઓને વશ ન કરી શકાય?

પરંતુ બાળકનો આ બધો વિચારવમળ વખત જતાં શમી ગયો. બહેનના મૃત્યુના આઘાતે ઉપજાવેલ આ મનો મંથન થોડા સમયમાં વિસારે પડયું. વાકસમાનને ખેતીવાડીની કોલેજમાં શિક્ષણ માટે મૂકવામાં આવ્યો.

વાકસમાન ખેડુત થાય, જમીન સુધારે, પાક ઉતારે એવી તેનાં માબાપ ની ઇચ્છા હતી. સંજોગો પણ એવા જ હતા. વાકસમાનની આખી જીંદગી જમીન અને પાકની સુધારણા અર્થે અન્વેષણ કરવામાં પસાર થઇ છે. પરંતુ એની સાથે પોતાની નાની બહેનના મૃત્યુ વખતે તેના બાળ મગજ માં રોગોત્પાદક જીવાણુઓ વિષે જે વિચારો ઘર કરી ગયેલા તે વારંવાર તાજા થતા. જીવાણુઓ, તેમની જીવન ઘટના, જમીનમાં તેઓ કેવી રીતે જીવે છે અને ક્રિયાઓ કરે છે તે સંબંધમાં પણ વાકસમાને જીંદગીભર કામ કર્યું છે.

આ જીવાણુઓ શું છે? સામાન્ય ખ્યાલ એવો છે કે જીવાણુઓ એટલે દર્દ—રોગ ઉત્પન્ન કરનાર અને નીપજાવનાર સૂક્ષ્મ જંતુઓ સર્વત્ર એ આપણી સાથી છે. આપણા કપડાંમાં છે; આપણા ખોરાકમાં છે; આપણા ઘરમાં અને આપણા પગ નીચે ધરતી માં પણ છે; આપણા પીવાના અને નહાવાના પાણીમાં પણ છે. પરંતુ જીવાણુઓ અને જીવાણુઓ વચ્ચે ફેર છે. કેટલાક ભયંકર રોગો ઉત્પન્ન કરે છે, તો કેટલાક એવા પણ છે કે જે માનવીને ઉપયોગી પણ થાય છે. પ્રત્યેક રોગોત્પાદક જીવાણુની સામે કોઇબંધ હિતકારી જીવાણુઓ અસ્તીત્વ ધરાવે છે. ડૉ. વાકસમાનને આ હિતકારી ઉપયોગી જીવાણુઓમાં રસ પડયો. માનવજાતના હિતમાં તેમની પ્રવૃત્તિઓ પર કાબુ મેળવી તેમનો ઉપયોગ થાય એ પ્રત્યે કૃષિકાર વાકસમાનનું લક્ષ દોરાયું.

જીવાણુઓ સામેની લડતમાં રસાયણો નો ઉપયોગ જૂના વખતથી જાણીતો છે. પરંતુ વૈદકમાં દર્દનિવારણની પદ્ધતિમાં નવીનતા દાખલ કરનાર ડૉ. વાકસમાન માટે એ પુરતુ નહોતું. હિતકારી જીવાણુઓ વડે રોગોત્પાદક જીવાણુઓને મારવાની શોધનું માન ડૉ. વાકસમાનને જાય છે. તેમને ધીમેધીમે સમજાયું કે જમીન, દરિયો, ખાબો, ખેતરો અને બીજાં સ્થળોમાં મળી આવતાં અમુક જીવાણુઓ માનવી ને હેરાન કરતાં રોગોત્પાદક જીવાણુઓ સામે વાપરી શકાય.

૧૯૧૫માં ડૉ. વાકસમાને ન્યુ જરસીમાં રૂડગર્સ યુનીવર્સીટીની પોતાની પ્રયોગશાળામાં જમીનમાંથી અનેક ફુગો જુદી પાડી. પરંતુ તેમને ઓળખીને તેમનો કેવી રીતે ઉપયોગ કરવો એની વાકસમાનને સૂઝ નહોતી. પરંતુ તેમણે નિરાશ ન થતાં સંશોધન આગળ ધપાવ્યું. જે વસ્તુ નહોતી સમજાતી તે સમજવા પ્રયત્નો શરૂ થયા.

પોતાના સંશોધનના પરિણામે ૧૯૪૦માં ડૉ. વાકસમાને વોશીંગ્ટનની વિજ્ઞાન એકેડેમીની એક સભામાં પોતાનું મન્તવ્ય રજુ કર્યું કે માનવી તેમજ જનાવરનાં દર્દો પેદા કરનાર જીવાણુઓ આખરે ધરતીમાં મળે છે. છતાં એ જીવાણુઓ ધરતીમાં લાંબો સમય જીવી શકતાં નથી. વળી, તેમના નાશ નું કારણ ધરતીમાં રહેલાં જીવાણુઓ છે, જે દર્દોત્પાદક જીવાણુઓના શત્રુ છે અને તેમનો જલદી નાશ કરે છે.

જૂની માન્યતા પ્રમાણે કબ્રસ્તાનની આસપાસની ભૂમિમાંથી રોગચાળો ફાટે છે. ડૉ. વાકસમાન અને તેમના સહકારીઓએ શોધી કાઢયું કે જમીન માં રહેલાં કરોડો સૂક્ષ્મ જીવાણુઓ માંથી એક જાત એવી છે કે જે દર્દના ભયંકર જીવાણુઓનો નાશ કરે છે. આથી ઉપરની માન્યતા ખોટી ઠરે છે. પરંતુ પ્રયોગો વડે આ માન્યતા નાબુદ કરવા હિતકારી જીવાણુઓની જાત જુદી પાડી બતાવવી જોઇએ. આ અંગે પ્રયત્નો શરૂ થયા. આ મહાભારત કામ છેવટે પાર ઉતર્યું અને આવા જીવાણુઓની ચકવી નાખે એવી તપાસ અંતે સ્ટ્રેપ્ટોમાઇસીસ ગ્રીસીઅસ નામના જીવાણુઓના કલ્ચરમાંથી ખેંચી જે પદાર્થ તઇયાર કરવામાં આવ્યો તેનું નામ સ્ટ્રેપ્ટોમાઇસીન. આજે સ્ટ્રેપ્ટોમાઇસીન જેવા જીવાણુ શોધકો × (એન્ટી બાયોટિકો)ની શોધ અંગે સંશોધન ખુબ થાય છે. સ્ટ્રેપ્ટોમાઇસીનની શોધ પહેલાં પેનીસીલીન શોધાયું હતું. એ પણ એન્ટી બાયોટિકો ની જાતનું ઔષધ છે. પેનીસીલીનની શોધ એક અકસ્માત વડે થઇ હતી; તો સ્ટ્રેપ્ટોમાઇસીનની શોધ માટે ડૉ. વાકસમાને વ્યવસ્થિત પ્રયત્નો કરી એ સફળ પાર ઉતારી, એ ખાસ નોંધવા જેવું છે.

અન્ય જીવાણુઓની વૃદ્ધિને અસર પહોંચાડતાં કેટલાંક જીવાણુઓએ પેદા કરેલ વિધવિધ રાસાયણિક પદાર્થોના, તેમની ઉપયોગતાના આધારે બે વિભાગ કરી શકાય: (૧) વૃદ્ધિને પોષક પદાર્થો—વિટામીન; (૨) વૃદ્ધિને રોધક પદાર્થો—જેના માટે વાકસમાને એન્ટીબાયોટિક શબ્દ યોજ્યો. પેનીસીલીનથી માંડીને છેલ્લા થોડા વર્ષોમાં અનેક એન્ટીબાયોટિકો શોધાયા છે. આમાંના બધાંય ઉપયોગી નથી; પરંતુ કેટલાંક અતિ મહત્તાપૂર્ણ નીવડયા છે. જુના કાળથી માનવને સકંજામાં લેતાં ચેપી દર્દોને આ જીવાણુ—શોધકો એ કાબુમાં આણ્યા છે અને માનવજાત ને તેમની સામે રાહત આપી છે.

૧૯૪૩માં વાકસમાને સ્ટ્રેપ્ટોમાઇસીન ની શોધ જાહેર કરી. ઔષધ ક્ષય—માનવજાતનો મહારોગ—કાબુમાં રાખવા માટે ફતેહમંદ પુરવાર થયું છે.

આ શોધને લીધે ડૉ. વાકસમાનને યુનીવર્સીટીઓ તેમજ દુનીયામાં પ્રતિષ્ઠિત વિદ્વત્મંડળો તરફથી પુષ્કળ માન મળ્યું અને ૧૯૫૨માં નોબેલ પારિતોષિકની એનાયત કરવામાં આવી.

સ્ટ્રેપ્ટોમાઇસીનના વેચાણમાંથી જે નફો થયો તે બધો ડૉ. વાકસમાને રૂટગર્સ યુનીવર્સીટીને અર્પણ કરી દીધો; અને તેમાંથી જીવાણુઓના અભ્યાસાર્થે નવું ઇન્સ્ટીટયુટ બાંધવામાં આવ્યું.

ડૉ. વાકસમાને પોતાના કાર્યનો અહેવાલ 'માઇ લાઇફ વીથ માઇક્રોબ્સ' નામે પોતે લખેલા આત્મચરિત્રમાં આલેખી આપ્યો છે. જીજ્ઞાસુઓએ વધુ વિગતો માટે એ પુસ્તક વાંચી લેવું.

કૃષિવિદ્યાનું શિક્ષણ પામેલો ખેડુતનો એક પુત્ર માનવ જાતને મોતના મોંમાં થી બચાવી લેનાર ઔષધની શોધ કરી પોતાની આવક યુનીવર્સીટીને વિદ્યાવિસ્તાર માટે અર્પણ કરી દે એ બિના શું અદ્ભુત નથી? મેડમ કયુરી, લુઇ પાશ્ચર જેવા મહાન વિજ્ઞાનીઓની હરોળમાં ડૉ. વાકસમાન નું સ્થાન આવે છે. ડૉ. વાકસમાન માનવજાતની સેવામાં હજી વિશેષ સિદ્ધિઓ પ્રાપ્ત કરવા લાંબુ આયુષ્ય ભોગવે એમ પ્રાર્થીએ.

× સરગવાની સીંગ, લસણમાં એન્ટી બાયોટિકોની હાજરી માલુમ પડી છે.

પરચુરણ

—ડંડીમાં આઠ મહિનાનું એક બાળક પોતાની માની નજરની સામે પારણાપરની દોરીથી જરા નજરચુક થતાં અકસ્માતથી ગળે ફાંસો આવી જવાથી મરણ પામ્યું.

—શ્રી મણીલાલ ગાંધીના પત્નિ શ્રીમતી સુશીલા ગાંધી ૧૪ વર્ષે કેપની મુસાફરી એ નીકળ્યાં છે. હાલ તેઓ ઇસ્ટલંડન માં છે જ્યાંથી ચાલુ અઠવાડીયાની આખરીમાં પોર્ટ એલીઝાબેથ જશે અને ત્યાંથી કેપટાઉન જઇ બે અઠવાડીયામાં પાછાં ડરબન આવશે.

—ચા પરનો પ્રાઇસકન્ટ્રોલ ગયા અઠવાડીયાના શુક્રવારથી ઉઠાવી લેવામાં આવ્યો છે.

—યુનીયનના ગવરનર-જનરલ ડૉ. ઇ. જી. જેનસન ગયા અઠવાડીયાના શુક્રવારે માડાગારકારની મુલાકાતે ગયા છે. નામદાર ગવરનર પોતાના હોદા દરમીયાન યુનીયનની બહાર સરકારી મુલાકાતે નીકળ્યાનો આ પહેલોજ બનાવ બન્યો છે.

—'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન'ને મળેલી નીચેની રકમ સાભાર સ્વિકારીએ છીએ: રણછોડભાઇ કાલીદાસ (પોર્ટ એલીઝાબેથ) ગીની ૧, ડાહ્યાભાઇ વાલા (પોર્ટ-એલીઝાબેથ) ગીની ૧, શ્રી છગનલાલ લલ્લુભાઇ પટેલ (લીવીંગ્સ્ટન નોર્થ રોડેસીયા) ગીની ૧, શ્રી છગનલાલ એલ. પટેલ (લીવીંગસ્ટન) ગીની ૧.

સંસારયાત્રાની સફળતા

"લહરિ"

મહાન પુણ્યના યોગે જ જીવાત્માને દેહ મળે છે. એમ ધર્મશાસ્ત્રો ડીંડિમ વગાડીને કહે છે. આદ્ય શંકારાચાર્યે પણ સ્પષ્ટતાથી કહેલું છે કે:

દુર્લભં ત્રયમેવૈતદ્દેવાનુગ્રહહેતુકમ્।
મનુષ્યત્વં
મુમુક્ષુત્વં મહાપુરૂષસંશ્રય:॥

"જે ભગવાનની કૃપાથી જ મળી શકે છે, એવાં (૧) મનુષ્યદેહ, (૨) મુક્તિની ભાવના, અને (૩) મહા પુરૂષોનો મેળાપ, એ ત્રણ અતિ દુર્લભ છે. (વિ.ચુ.૩) આપણા માનવ દેહની પ્રાપ્તિને, 'સંસાર યાત્રા'નું ઉપનામ પણ અપાયેલું છે. એ કેવળ મનુષ્ય જીવન સાથે જ સંબંધ ધરાવે છે. તેમાં એક ગુપ્ત રહસ્ય છે. મનુષ્યેતર પ્રાણીનાં શરીર વડે કોઇ પણ ઇચ્છિત ધ્યેય નથી સધાતું. જેથી તે 'ભોગયોનિ'જ મણાય છે. પરંતુ માનવ દેહીની જીવન યાત્રામાં પરમ સાધ્યને સિદ્ધ કરી શકાય એટલું સામર્થ્ય રહેલું છે. જેથી એ ભોગાયતન ઉપરાંત 'કર્મયોનિ,' એટલે સદસદ કર્મનાં બી રોપવાની ફળદ્રુપ ભૂમિ પણ ગણાય છે. યાત્રાનો અર્થ તીર્થની મુસાફરી. અને તીર્થ એટલે પાર ઉતરવાનું સ્થાન. આ રીતે દરેક મનુષ્ય ભવાબ્ધિને પેલે કિનારે રહેલા શાશ્વતને પામવા માટેનો યાત્રી કહેવાય છે. દરેક યાત્રા કરવામાં કોઇક હેતુ તો રહેલો જ હોય છે. શાસ્ત્રથી અજ્ઞાત માણસ પણ શ્રદ્ધાથી માને છે કે જાત્રા કરવાથી પુણ્ય મળે છે, જેથી તીર્થમાં હીંસા, અનૃતાદિ દૂષિત કર્મો જાણી જોઇને નથી કરતાં. બલ્કે સ્નાન, દાન, દર્શન, પુજા વગેરે સત્કર્મો કાળજી પૂર્વક કરે છે. આ જાત્રા અને 'સંસાર યાત્રા'માં ઘણું સામ્ય રહેલું છે. એક પ્રચલિત સુભાષિત છે કે:

અન્ય ક્ષેત્રે કૃતં પાપં
તીર્થ ક્ષેત્રે વિનશ્યતિ।
તીર્થ ક્ષેત્રે કૃતં પાપં
વજ્રલેપો ભવિષ્યતિ॥

"બીજી જગ્યાએ થયેલાં પાપો તીર્થ સ્થાને નષ્ટ થઇ શકે. પરંતુ તીર્થ ક્ષેત્રમાં કરેલાં પાપો ક્યાંય પણ નિવારી શકાતાં નથી. જેથી તે ભાવિમાં ભોગવવાં જ પડે છે." એનો ભાવાર્થ એમ પણ થાય કે, આગલા જન્મનાં (સંચિત) પાપો આ માનવ દેહ વડે દુર થઇ શકે, પણ એ દેહથી કરેલાં કર્મો અક્ષય બને છે, માટે તે ભાવિ જન્મમાં ભોગવવાં જ પડે છે. એનું કારણ એ દેહ 'કર્મભૂમિ' હોવાથી જે જાતનાં બીયાં રોપાય છે તેવા જ જાતનાં ફળ તેના રોપનારને મળે છે. જેમ કોઇ જાત્રાળુ તીર્થાટનમાં ફકત મોજ મજા માણે તો તેની જાત્રા વ્યર્થ મણાય. તેવી જ રીતે આ 'સંસાર યાત્રાએ' નિકળેલો માનવ જીવાત્મા પણ જો ભોગ વિલાસ તથા ધનાદિના સંગ્રહમાં જ લુબ્ધ બની રહે તો તે અમૂલ્ય તક ખોઇ બેસે છે. ખરી રીતે તો તન, મનના વ્યવહારને શુદ્ધ રાખી, કામાદિ વિકારોમાં સંયમી બની, સદ્ગુરૂની સહાયથી આત્મોન્નતિના માર્ગે એકાદ પગથિયું પણ આગળ વધવાથી જ આ 'સંસાર યાત્રા' સફળ થયેલી મણાય. આ અભ્યાસ શરીર-પ્રાણ સ્વસ્થ હોય ત્યારે જ થઇ શકે છે.

શક્નોતિહૈવય: સોઢું
પ્રાક્શરીરવિમોક્ષણાત્।
કામક્રોધોદ્ભવં વેગં સયુક્ત:
સસુખીનર:॥ (ગી. ૫ ૨૩)

"જે મનુષ્ય આ લોકમાં દેહાંત પહેલાં જ કામ અને ક્રોધના વેગને સહન કરવાની "શકિત મેળવે છે તે જ સમત્વને પામી શકે છે. અને તે જ સુખી થઇ શકે છે. એકવાર યુધિષ્ઠિરે ભીમને કહેલું કે, કૃષ્ણાર્પણ કરેલાં કર્મોનું હજારગણું ફળ મળે છે, માટે પાપ ક્રિયા ન થવી જોઇએ. આપણે જો ઈંદ્રિઓને સ્વચ્છંદે જતાં રોકીશું તો સત્કર્મો સ્વાભાવિક રીતે જ થતાં જશે. એ જ આ 'સંસાર યાત્રાની' સફળતાની ગુરૂ કિલ્લી છે.

તમારા પતિને બાળકોને બચાવો

કેમ સવિતાબેન આવું કે? આજે તો રસોડામાંથી કાંઇ મીઠીમીઠી સુગંધ આવે છે? મેં સવિતાબેનના ઘરમાં પ્રવેશતાં જ પેટિસની સુગંધ પારખી મઝાક કરી.

'આવો આવો કુસુમબેન, વખતસર આવી પહોંચ્યાં. આ હમણાં તમારા ભાઇ ઓફીસેથી આવશે એટલે કાંઇક જોઇશે ને? તેથી પેટિસ બનાવી રાખી છે. ચા સાથે થોડી લેશે.

'તે...અત્યારે ચા પીશે તો પછી જમશે ક્યારે?' રસોડામાં બત્તી પણ થઇ ગઇ હતી તે જોઇ મેં પ્રશ્ન કર્યો.'

'વ...એ તો ચા...ને ભોજન... બધું સાથે જ અત્યારે ચા-નાસ્તો કરે પછી જમવાનું શું હોય?' સવિતાબેને સ્ફોટ કર્યો ને ઉમેર્યું: 'સવારમાં વહેલા વહેલા જમવાનું એટલે ભાવે ય શું? ઠીક પડે તે થોડું ઘણું જમીને જાય તેથી જ અત્યારે જરા પેટ ભરી ને સંતોષથી ખવાય એવી રસોઇ જોઇએ ને?'

'પેટિસ એ તે કાંઇ રસોઈ કહેવાય?' મારૂં મન બોલી ઉઠ્યું, પણ મેં એ પ્રશ્ન મનમાં જ દબાવી રાખ્યો ને હસતાં હસતાં કહ્યું: 'મારા ભાઇને ફરસાણનો બહુ શોખ લાગે છે?'

'હા...હા એમને તો રોજ સાંજે ફરસાણ જોઇએ. ફરસાણ વિના તો એક દિવસ પણ ને ચાલે. અમારા ઘરમાં રોજ કાંઇ ને કાંઇ નવીન તો હોય જ. આ અમારાં પાડોશી રાધા બેન રહ્યાં. રોજરોજ ભાખરી-શાક, કાં ખીચડી-શાક, બસ્યું...એ તે મળે ઉતરતું હશે? તમારા ભાઇ તો ભજીયાં, ખમણ, પાતરાં, પેટિસ, ઢોકળાં, દહીંવડાં હોય તો જ હોંશેથી ખાય; નહિ તો એમનો જમવા પરથી જીવ જ ઉતરી જાય.'

'તમને પણ એવું જ ભાવે?' મેં એમની વાતમાં વધુ રસ લેતાં કહ્યું.

'હા બેન, મારી પણ જીભ તો સ્વાદીલી. ખારૂં તીખું ન હોય તો જમવાની રૂચિજ ન થાય. આ અત્યારે પેટિસ છે, લસણની આંબલી નાખીને ચટણી બનાવીશું. ભાવનગરી ગાંઠિયા, ફરસી પૂરી ને ચા-પેટિસ એટલે મારે તો મનમાનતું ભોજન. સાંજસવાર રોટલી-રોટલા તે શેં ભાવે?'

સવિતાબેને ટુંકમાં એમનાં માનસનો પરિચય આપી દીધો ને હસીખુશીથી હું છુટી પડી.

રસ્તે ચાલતાં મન વિચારે ચડી ગયું. સ્ત્રીઓ જ પોતાના પતિની અને બાળકોની તબિયત બગાડવામાં ને જાતજાતના રોગના ભોગ બનાવવામાં કારણભૂત નથી? જો તેઓ સાદી સાત્વિક અને સ્વાદિષ્ટ રસોઇ બનાવે, પોતાની જીભના સ્વાદનો ત્યાગ કરી પતિની તંદુરસ્તી જળવાય એવી રસોઇનો એમને નાદ લગાડે, પોતાની રસોઈની કુશળતાનો ઉપયોગ પતિની સ્વાદેન્દ્રિય સાત્વિક બનાવવામાં કરે તો કેટલા પતિદેવોની જીંદગી બચે? સવારનું ભોજન ઉતાવળે ને અધું પધું ખાય, સાંજનું ભોજન આવું સત્વહીન અને તબિયતને નુકશાનકારક હોય તેવું બનાવવામાં આવે તો માણસ તંદુરસ્ત કેમ રહે? એનું શરીર શહેરના અસ્વચ્છ હવાપાણી અને માનસિક ચિંતાઓ સામે કઇ રીતે ટકી શકે? શહેરમાં વસનારા અને કામ કરનારા માટે સાત્વિક અને પોષણયુક્ત ખોરાકની ખાસ જરૂર રહે છે. સ્ત્રીઓ જો પોતાની સ્વાદેન્દ્રિયને નિયમમાં રાખે અને પોતાના પતિને પણ એ રસ્તે જવાની પ્રેરણા આપે તો ઘણાનાં જીવનમાંથી માંદગીને રૂખસદ મળે; પરંતુ નવરાશ ને સ્વાદવૃત્તિની ગુલામીમાં આવું શેં સુઝે!

વેચવાના છે

નવસારી સ્ટેશન રોડ પર, બજારમાં તથા સોસાયટીઓમાં મકાન અગર ખુલ્લા પ્લોટ લેવા માટે અગર નેશનલ સેવીંગ્સ સર્ટીફીકેટ (આવક વેરાથી મુક્ત વ્યાજ) ખરીદવા લખો:

એમ. જનાર્દન ભટ્ટ.
Authorised Agent For
Government of India
National Saving Certificate.
બાળા સાહેબની હવેલી,
Navsari, Bombay, India.

બે અઠવાડીક પંચાંગ

વાર	ક્રીસ્તી ૧૯૫૫ જુલાઇ	હીંદુ ૨૦૧૧ આષાઢ શ્રાવણ	મુસલમાન ૧૩૭૪ હીજરી ઝીલકાદ ઝીલહેજ	પારસી ૧૩૨૪ હએ બહમન	સુર્યોદય ક. મી.	સુર્યાસ્ત ક. મી.	ધાર્મીક તહેવારો-ઉત્સવો
શુક્ર	૨૨	સુદ ૩	૨	૨૪	૬-૪૭	૫-૧૫	
શની	૨૩	,, ૪	૩	૨૫	૬-૪૭	૫-૧૫	
રવી	૨૪	,, ૫	૪	૨૬	૬-૪૭	૫-૧૫	નાગપંચમી
સોમ	૨૫	,, ૬	૫	૨૭	૬-૪૬	૫-૧૬	
મંગળ	૨૬	,, ૭	૬	૨૮	૬-૪૬	૫-૧૬	શીતળા સપ્તમી દુર્ગાષ્ટમી
બુધ	૨૭	,, ૮	૭	૨૯	૬-૪૬	૫-૧૬	
ગુરૂ	૨૮	,, ૯	૮	૩૦	૬-૪૬	૫-૧૬	
શુક્ર	૨૯	,, ૧૦	૯	૧	૬-૪૬	૫-૧૬	
શની	૩૦	,, ૧૧	૧૦	૨	૬-૪૫	૫-૧૭	
રવી	૩૧	,, ૧૨	૧૧	૩	૬-૪૫	૫-૧૭	
સોમ	૧	,, ૧૩	૧૨	૪	૬-૪૫	૫-૧૭	
મંગળ	૨	,, ૧૪	૧૩	૫	૬-૪૪	૫-૧૭	
બુધ	૩	,, ૧૫	૧૪	૬	૬-૪૪	૫-૧૮	
ગુરૂ	૪	વદ ૧	૧૫	૭	૬-૪૪	૫-૧૮	

K.M.Lodhia & Co.

Manufacturing Jewellers and General Dealers

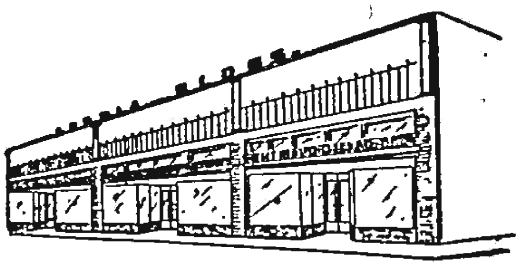

22 ct Jewellery made to order in latest designs

બાવિસ કેરેટ

સોનાના દાગીના ખાસ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે અમને અપાયલુ કામ સંતોષ પામે એવી રીતે કરીયે છીએ.

નેકલેસ, જુદી જુદી ડીઝાઈનની બંગડી અછોડા, સાડીની પીન, વીટી બકલ્સ એરીંગ વીગેરે બનાવીએ છીએ.

106 Prince Edward Street, Durban.

તાજું ઉમદા ફ્રુટ

ડરબનનું ટકાઉ આદુ ૯ પેની રતલ, ૧૦૦ રતલથી વધુ લેનારને ૮ પેની (શેકડ ભાવ) મોટી કળીનું લસણ શી. ૧-૬ રતલ, પાપડ નં. ૧, શી. ૧૦-૦ ૧૦૦. નં. ૨, શી. ૮-૦ ૧૦૦. પોસ્ટેજ જુદું.
કપુરી અને ચેવલી પાન શી. ૫ રતલ; પોસ્ટેજ જુદું. બાસ્કીટ શી. ૧૦-૬ ડઝન; લાંબી અને સ્કવેર બાસ્કીટ શી. ૧૧ ડઝન.
સુરણ, લીલી હળદ અને આંબા હળદની મોસમ ચાલુ છે.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના ઓરડરો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કઢાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.
WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.

ધીરૂભાઈ પી. નાયક

બુકકીપર, મુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

હીંદુસ્તાન અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માર્ગે મુસાફરી કરવા ઘરે બેઠા અમારી મારફતે બુકીંગ કરો.

જીંદગી, આગ, ચોરી, હુલ્લડ, અકસ્માત, પ્લેટગ્લાસ, વિગેરેના વીમા અમે ઉતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લીયરન્સ સર્ટીફીકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો. પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા અને યોર્કશાયર ઈનસ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9033. 29e Commissioner Street, JOHANNESBURG.

જ્ઞાન મેળવવા લાયક પુસ્તકો

ગીતા ધ્વની „	„	૧	૩
કેળવણી વિકાસ	(કી. મશરૂવાળા)	૩	૦
સ્ત્રી પુ. મર્યાદા	„ „	૪	૬
સમુળી ક્રાંતી	„ „	૪	૦
કેળવણી વડે ક્રાંતી		૭	૬
મારી જીવન કથા	(નેહરૂ)	૧૫	૦
સરદાર વલ્લભભાઈ	ભાગ ૧	૧૩	૦
સરદારનાં ભાષણો		૧૨	૦
એક ધર્મ યુદ્ધ	(અમદાવાદના મજુરોની લડતનો ઇતિહાસ)	૧	૩
શ્રાદ્ધના તેર દિવસ		૧	૦

ગાંધી સાહિત્ય

પાયાની કેળવણી	(ગાંધીજી)	૩	૦
અમારા બા	(કસ્તુરબા ગાંધી)	૪	૦
ગાંધીજીનો સરકાર સાથે પત્રવ્યવહાર		૩	૦
બાપુની સેવામાં		૬	૦
કસ્તુરબા સ્મારક અંક—('ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન')		૧	૬
ગાંધી સ્મારક અંક		૨	૦
બાપુના—બા ને પત્રો	(કસ્તુરબા પર લખાયલા પત્રો)	૨	૬
હાઇકોર્ટ		૧	૬
નળાખ્યાન		૦	૬
મારી જીવન કથા	(ભારતના રાષ્ટ્રપતી રાજેન્દ્રપ્રસાદ)	૧૫	૦

Obtainable from:
'Indian Opinion' P. Bag, Durban, Natal.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે સ્પેશ્યલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ટ્રાકટ લઈશું.

કેપીટન્સ બાલ્કની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

ગ્રે અને વિકટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર – ડરબન.

ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ: KAPITAN.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ટ, બુક કેસ, ટેબલ, તદ્દન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશા તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગલ વધારો.

L. MISTRY
51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

નવલ કથાઓ

સારા સારા લેખકોનું સુંદર સાહીત્ય

કપાલ કુંડલા (બંકીમ ચંદ્ર)	૬	૬
નવલીકાઓ (મેઘાણી)	૬	૬
મળેલાંજીવ (પ્ર. પટેલ)	૭	૦
સોરઠી ગાથા ૪	૬	૬
એક બીંદુ	૭	૦
ઉભી વાટ	૮	૬
ઉન્નયન	૭	૦
કલાની સહચરી	૫	૦
કઉંચ વધ	૧૦	૬
અણુખુટ ધારા	૭	૬
શહીદોનો સંદેશ (આયરલેન્ડના શહીદ)	૪	૦
ઠકુરાણી દેવી (સાને ગુરુજી)	૨	૩
માનવતાના વિરામ લેખીકા હેરીયેટ બિચર અનુવાદક સથીનં ઓઝા	૧૫	૦
સોનેરી છાયા	૧૦	૦
સ્વપ્ન સૃષ્ટી	૧૦	૦
ભાષા પ્રકાશ	૧૩	૬

ર. મ. દેશાઇ કૃત

દિવડી	૧૨	૦
માનવી ખંડીયેરો (એક રક્ત પિત્તીની આત્મ કથા)	૬	૦
લોક ભાગવત (નાનાભાઈ ભટ્ટ કૃત) શ્રીમદભાગવતની કથાઓ	૧૬	૦
શીળીયાબારો (૧૮ મહાન નરનારીઓનો ટુંક પરીચય) યશોધર મહેતા	૬	૦
સર્જાતા હઈયા (નવલભાઈ શાહ) જ્ઞાન સાથે આનંદ આપતી નવલ કથા	૭	૬
મુક્ત પંખી	૮	૦
યામા	૧૦	૦
રાધારાણી	૯	૦

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓફીસ.

ગાંધી સાહીત્ય

દ. આ. નો ઈતીહાસ		૭	૬
મહાદેવ દેશાઇનું જીવન ચરીત્ર		૨	૩
મહાદેવ દેશાઈની ડાયરી	ભા. ૧	૧૦	૦
” ” ”	ભા. ૨	૧૨	૦
” ” ”	ભા. ૩	૧૧	૬
” ” ”	ભા. ૪	૮	૦
” ” ”	ભા. ૫	૧૧	૦
બાપુની કારાવાસની કહાણી		૧૫	૦
હસ્ત લીખીત હીંદ સ્વરાજ્ય		૪	૦
આત્મ કથા (ગાંધીજી)		૭	૬
ગાંધીજીની સંક્ષીપ્ત આત્મ કથા		૨	૬
બાપુની ઝાંખી (કાકા કાલેલકર)		૩	૦
રામ નામ (ગાંધીજી)		૨	૦
બાપુ મારી મા (મનુ ગાંધી)		૧	૬
બાપુની પ્રસાદી		૫	૦
ગાંધીજી અને સામ્યવાદ (કી. મશરૂવાળા)		૩	૦
નીતી નાશને માર્ગે (ગાંધીજી)		૨	૦
અનાસકતી યોગ (ગાંધીજીએ ગીતાજીનો કરેલો અનુવાદ)		૧	૬
ધર્માત્મા ગોખલે (ગાંધીજી)		૧	૬
આશ્રમ ભજનાવલી		૧	૦
હીંદનો કોમી ત્રીકોણ (કોમવાદ વિષે લખેલ)		૬	૦
આરોગ્યની ચાવી		૧	૬
કીંગ કોંગ એક સાહસથી ભરપુર બાળ વાર્તા		૩	૦

મળવાનું ઠેકાણું : આ ઓફીસ.

'Indian Opinion' P. Bag.,
Durban, Natal.

વાંચવા લાયક સાહિત્ય

ગીતા મંથન (કી. ધ. મશરૂવાલા કૃત)	૭	૬
ગો સેવા (ગાંધીજી)	૨	૦
માનવી ખંડિયેર (અનુ. કાકા કાલેલકર કી. ધ. મ.)	૬	૦
ગીતા બોધ (ગાંધીજી)	૧	૦
બા બાપુની શીળી છાયામાં (મનુ ગાંધી)	૪	૬
બાપુ (ધ. બિરલા)	૨	૬
મધુકર (વિનોબા)	૫	૬
ત્યાગ મુર્તિ અને બીજા લેખો (ગાંધીજી)	૬	૦
ત્યારે કરીશું શું (ટોલ્સટોય)	૪	૯
વ્યાપક ધર્મ ભાવના (ગાંધીજી)	૬	૦
દારૂબંધી (કુમારઅપ્પા)	૧	૩
ઓતરાંતી દીવાલો (કાલેલકર)	૧	૩
કન્યાને પત્રો ન. પરીખ (તારૂણ્યમાં પ્રવેશતી બાળાઓ માટે)	૨	૬
મરકુંજ (મ. ત્રીકમજી ક્ષયરોગી માટે)	૨	૦
ગ્રામ ભજન મંડળી સં. જુ. દવે (ભજનોનો સંગ્રહ)	૧	૬
ગાંધીજી (બાળકો માટે ચરીત્ર)	૧	૬
વિશ્વશાંતી કાવ્ય (ઉ. જોશી.)	૧	૦
બનોને (રા. અમૃતકોર)	૧	૦
હીંદી રાષ્ટ્રીય મ. સ.નું બંધારણ	૧	૦
ગીતા પદાર્થ કોષ (ગીતાજીમાં આવતાં શબ્દોનો અર્થ)	૧	૦
આત્મ રચના. જુ. દવે.	૮	૦
દીલ્હી ડાયરી (ગાંધીજી)	૭	૬
આપણું હીંદુસ્થાન	૩	૦

મળવાનું ઠેકાણું

INDIAN OPINION.
PRIVATE BAG, DURBAN.

ગુજરાતી સ્કુલોને સુંદર તક

નિશાળના પુસ્તકો

નવયુગ વાચન માળા		
પુસ્તક બીજુ	૨	૦
પુસ્તક ચોથુ	૩	૦
નુતન લેખન તાલીમી વર્ગ		
ભાગ ૧, ૨, ૩, ૪. પ્રત્યેકની	૧	૦
ચાલો લખીએ		
ભાગ ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, ૭. પ્રત્યેકની	૧	૩
ભારતનો ઈતિહાસ ભાગ ૧	૨	૦
દેશ વિદેશ ભાગ ૧	૨	૯
ગુજરાતનું ગૌરવ	૧	૯
હીંદના ઈતિહાસની રૂપરેખા ભાગ ૧.	૨	૨
દેશ દીપકો	૨	૦
ભુગોળ પરીચય ભાગ ૩	૧	૧૦
” ” ભાગ ૪	૨	૩
પ્રાચીન સમયની રસકથાઓ	૧	૯
મીડલ સ્કુલ અંક ગણિત ભાગ ૧.	૨	૯
મારૂં ગણીત ભાગ ૧	૧	૩
” ” ભાગ ૩	૧	૬

આ પુસ્તકો ડઝન બંધી લેનારને ૧૫ ટકા કમીશન આપવામાં આવશે.

સી. ઓ. ડી. થી માલ મોકલવામાં નહીં આવે.

Obtainable from :

'INDIAN OPINION'
Private Bag,
Durban.